

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

ARNAS ŠARKŪNAS

II kurso studentas

**TARPTAUTINIO OLIMPINIO KOMITETO KAIP POLITINIO SUBJEKTO
RAIDA XXI AMŽIUJE**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. K. Andrijauskas

Vilnius, 2016

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....

(data)

.....

(v., pavardė)

.....

(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....

(data)

.....

(Gynimo komisijos sekretorės parašas)

Magistro darbo recenzentas:

.....

(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Tarptautinio olimpinio komiteto kaip politinio subjekto raida XXI amžiuje“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Arnas Šarkūnas

(parašas)

Šarkūnas A. Tarptautinio olimpinio komiteto kaip politinio subjekto raida XXI amžiuje, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. K. Andrijauskas. – Vilnius, 2016. – 58 p.

Reikšminiai žodžiai: Tarptautinis olimpinis komitetas, politinis subjektas, sportas, olimpinės žaidynės, nevyriausybinė organizacija.

Šiame darbe nagrinėjamas Tarptautinis olimpinis komitetas kaip politinis subjektas ir jo raida (laikotarpyje nuo 2000 iki 2015 m. m.). Tarptautinis olimpinis komitetas vertinamas kaip nevyriausybinė organizacija, taip akcentuojant jo politiškumą ir skirtį nuo nevyriausybės organizacijos.

Nagrinėjamas Tarptautinio olimpinio komiteto kaip tarptautinių santykių veikėjo svarba, įtaka šalims, kurios rengia Olimpines žaidynes bei dažniausios veiklos sritys.

Turinys

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	6
ĮVADAS.....	7
1. NVO, OŽ IR TOK SĄSAJŲ SU POLITIKA TEORINĖ ANALIZĖ	12
1.1. NVO veikla ir įtaka šalims.....	12
1.2. OŽ išnaudojimas politiniais tikslais.....	14
1.3. TOK struktūra	18
2. TOK POLITIŠKUMO ANALIZĖ.....	23
2.1. TOK būdingi NVO bruožai	23
2.2. TOK politiškumo raida	26
2.2.1. 2000–2003: apsivalymo ir savireguliacijos link	26
2.2.2. 2003–2007: dėmesio permetimas į Afriką ir Aziją	30
2.2.3. 2007–2010: ypatingas dėmesys Pekino OŽ	33
2.2.4. 2010-2013: žmogaus teisių Rusijoje klausimas	40
2.2.5. 2013-2015: JT pripažįsta TOK autonomiją.....	44
IŠVADOS	49
LITERATŪROS SĄRAŠAS	51
SUMMARY.....	54
PRIEDAI	56

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

1. JT – Jungtinės Tautos;
2. JOŽ – Jaunimo olimpinės žaidynės;
3. NOK – Nacionalinis olimpinis komitetas;
4. NVO – Nevyriausybinė organizacija;
5. OC – Olimpinė chartija;
6. OK – Olimpinis kaimelis;
7. OŽ – Olimpinės žaidynės;
8. OŽOK – Olimpinių žaidynių organizacinis komitetas;
9. PSO – Pasaulio sveikatos organizacija;
10. TOK – Tarptautinis olimpinis komitetas;
11. WADA – Pasaulinė antidopingo agentūra.

IVADAS

„Mes esame sporto, o ne politinė organizacija.
Mes turime vertybes, kurias esame pasiruošę apginti,
tačiau neturėtume įžengti į politinį lauką“, – J. Rogge`as (2013).¹

Sportas jau nuo XX-ojo amžiaus pradžios buvo pradėtas išnaudoti šalies nacionalinių vertybių ir ideologijų atspindėjimui bei užsienio politikos formavimui² per propagandos naudojimą, protestus ir boikotus. Taip elgiamasi norint pagerinti šalies įvaizdį pasaulyje, įrodyti jos politinės santvarkos teisėtumą,³ ar siekiant didesnės autonomijos tarptautinėje arenoje.⁴ Per valstybių atstovus-sportininkus buvo matuojamas ir šalių pajėgumas, tad sportas po Antrojo pasaulinio karo tapo ir diplomatinio įrankiu.⁵

Šis reiškinys ypač suaktyvėjo tobulėjant žiniasklaidos kanalams ir tam panaudojus didžiuosius sporto renginius, kurie sutraukia didžiules auditorijas. Šie renginiai išnaudojami ne tik didžiųjų valstybių tikslams, bet ir etninių, religinių ir seksualinių mažumų teisėms ar mažųjų valstybių padėčiai tarptautinėje bendruomenėje gerinti. To mastą iliustruoja buvusio Tarptautinio olimpinio komiteto (toliau – TOK) prezidento Lordo Killanino (1972–1980 m. m.) 1983 metais pasakyti žodžiai, kad jo vadovavimo laikotarpiu 95 procentai problemų buvo susijusios su tarptautine ir vietine politika, mat valstybėse, kuriose organizuojamos Olimpines žaidynės (toliau – priimanti šalis), vyriausybės nuolat stengėsi žaidynes panaudoti savo tikslams pasiekti.⁶

Ne veltui istorikas Davidas Kaninas yra pasakęs, kad sportas vien iš savęs yra politinis procesas, o tarptautinis ir ypač olimpinis sportas yra puikiausias politinės sistemos pavyzdys, turintis valstybės institucijų ir ministrų kabineto bruožų. Anot jo, tai ypač ryšku Olimpinių žaidynių (toliau – OŽ) atveju – jos dėl savo plačios auditorijos yra geriausia vieta nuomonės išviešinimui, o savo dydžiu ir įtaka prilygsta ir Jungtinėms Tautoms (toliau – JT). Be to, norą rengti protestus ir blokadą, kas dažnai yra valstybių inspiruotas politinis veiksmas, OŽ metu didina ir tai, kad gaunamas didžiulis viešumas, o

---

¹ David Bond, „Jacques Rogge: Departing IOC chief transformed Olympic body“. 2013. <bbc.com/sport/olympics/24017134> [Žiūrėta 2016 04 15].

² James Riordan, „Introduction.“ Kn. Pierre Arnaud, James Riordan (sud.), *Sport and International Politics*. London: Routledge, 2008, 1.

³ Pierre Arnaud, „Sport-a means of national representation.“ Kn. Arnaud ir Riordan (sud.), *Sport and International Politics*. London: Routledge, 2008, 77.

⁴ Alan Tomlinson ir Christopher Young, *National Identity and Global Sports Events*. New York: State University of New York Press, 2006. 2.

⁵ Amy Bass, *Not the triumph but the struggle : the 1968 Olympics and the making of the Black athlete*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2002, 6.

⁶ Alfred Erich Senn, *Power, Politics and the Olympic Games*. Leeds, 1999, X.

išviešinimo kaina bei šansai, kad prieš protestuojančiuosius bus imtasi atsakomųjų veiksmų, yra labai maži.⁷

Noras sportą ir jo renginius naudoti politiniais tikslais lemia ir jo poveikį ir visuomenių formavimuisi,⁸ o OŽ industrijos poveikis tapo akivaizdus jau nuo 1970-ųjų.⁹ Dėl to ir žaidynių komercializacijos priimančiose šalyse stengiamasi sukurti kuo pozityvesnį šio sporto renginio vaizdą, dėl ko kartais nukenčia ir žmogaus teisės – kalbos (kritiška nuomonė) ir susirinkimų laisvės (protestai).¹⁰ Tai TOK, kuris kaip tik turėtų proteguoti šias laisves, dažnai nutyli dėl renginio sėkmės.¹¹

Šios priežastys lemia skvarbesnį priimančios šalies ir TOK sąryšį dėl abipusės naudos bei politinį prieskonį, kas yra visiška priešingybė moderniujų OŽ tėvu vadinamo Pierre`o de Coubertino OŽ idėjai.¹² Šis sąryšis lemia ir įtakos didėjimą nacionaliniams olimpiniams komitetams (toliau – NOK) bei šių nepriklausomumo mažėjimą.¹³ Jei kyla klausimas dėl NOK priklausomumo ir įsitraukimo į politinius procesus, tai toks pat klausimas gali būti keliamas ir dėl nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) pagrindais veikiančio TOK, kuris pabrėžia savo apolitiškumą.¹⁴

Jis, nors ir stengėsi laikytis kuo toliau nuo politikos, tačiau buvo nuolat įtraukiamas į su ja susijusias problemas.¹⁵ Šaltojo karo laikotarpiu Sovietų Sąjunga kartu su sąjungininkėmis nuolat manipuliavo TOK sprendimais, ypač dėl diplomatinio Rytų Vokietijos pripažinimo ir jų lyderystės trečiajame pasaulyje pripažinimo – TOK bandytas naudoti kaip politinių savo tikslų neturintis politinis objektas. Tiesa, komunistų atžvilgiu TOK buvo gana skeptiškas.¹⁶

Diskusija apie sporto renginių panaudojimą priimančių šalių ir jų oponentų politiniams bei propagandiniams tikslams patenkinti bei apie valstybių poveikį TOK yra itin nagrinėta ir plati tema, tačiau mažai dėmesio kreipiama į atvirkštinį sąryšį – kaip TOK veikia kitas šalis, ar TOK elgesį galima priskirti politiniam subjektui (tam, kuris veikia kitą veikėją – objektą) būdingam elgesiui. Pavyzdžiui, TOK dekolonizacijos laikotarpiu gana dažnai manipuliavo Afrikos valstybių interesais. Pietų Afrikos Respublikos (PAR) atveju TOK ilgai nepasidavė kitų valstybių spaudimui

---

⁷ Barrie Houlihan, „International Politics and Olympic Governance.“ Kn. Kevin Young, Kevin B. Wamsley, (sud.) *Historical and Sociological Studies Of The Modern Games*. Amsterdam: Elsevier JAI, 2005, 127-128.

⁸ Henrikas Šadžius, *Lietuvos kūno kultūros ir sporto istorija*. Vilnius: Margi raštai, 1996, 7.

⁹ Helen Jefferson Lenskyj, *Olympic Industry Resistance*. New York: State University of New York Press, 2008, 3.

¹⁰ Ten pat, 19.

¹¹ „TOK pajamos vien per Pekino OŽ sudarė apie 3 milijardus JAV dolerių, iš kurių apie 92 procentai atiteko priimančiajai šaliai.“

Stanley D. Eitzen. „The Commercial Beijing Olympic Games.“ Kn. Stanley D. Eitzen, *Sport in Contemporary society*. London: Paradigm Publishers, 2011, 257.

¹² Senn, 2.

¹³ Ten pat, 12.

¹⁴ IOC, *Olympic Charter*. Lausanne, 2013, p. 31.

¹⁵ Houlihan, 128.

¹⁶ Ten pat, 136.

šalinti šią šalį iš olimpinio judėjimo ir galiausiai pasidavė tik gavęs JT formalią direktyvą. Jis taip pat nepanoro šalinti Naujosios Zelandijos iš 1976 metų Monrealio OŽ dėl jos paramos PAR. Tačiau tvirtą TOK poziciją galėjo lemti ir tai, kad įtakos tam nedarė didžiosios sporto pasaulio jėgos. Tiesa, TOK nepavyko įtikinti Kanados, kad OŽ galėtų dalyvauti Taivano sportininkai – Kinijos pozicijos rėmimas buvo kur kas svarbesnis nei TOK.¹⁷

Vien iš šių kelių pavyzdžių galima kelti hipotezę dėl TOK politinio įsitraukimo – veikimo kaip politiniam subjektui. Tai iš dalies nagrinėjo Brenda Kubler-Mabbott ir Jean-Loup Chappelet savo knygoje „The International Olympic Committee and the Olympic System: The Governance of World Sport“. Joje dominuoja TOK struktūros aiškinimas, kas plačiau nagrinėjama ir šio darbo 1.3 skyriuje, ir, kalbant apie politinį TOK įsitraukimą, vis didėjantis sąryšis su Europos Sąjunga (ES) ir Raudonuoju kryžiumi, kas matoma ir šio darbo antrame skyriuje. Tuo metu Andy Miah ir Beatriz Garcia savo knygoje „The Olympics“ pabrėžia, kad olimpizmo ir politikos sąryšis yra itin komplikotas, o pats veiksmas suteikti teisę rengti OŽ vienam ar kitam miestui – politinis veiksmas, aktas, nes šį apsisprendimą gali lemti noras, kad šalyje įvyktų tam tikri socialiniai pasikeitimai. To pavyzdžiu laikomos 1988 metų Seulo OŽ.

Darbo problematiką didina ir TOK nagrinėjimą kaip politinį subjektą apsunkina tai, kad politiškumo sąvoka yra palyginti plati. Kaip teigiama Vebsterio žodyne, politiniu galima vadinti tokį subjektą, kuris yra susijęs su vyriausybe, įtrauktas į politinius procesus. Politika ar politiniai procesai tame pačiame žodyne apibrėžiami kaip veiksmai, kuriais daroma įtaka vyriausybės sprendimams ar nuomonei apie tai, ką vyriausybė turėtų padaryti tam tikru klausimu.¹⁸ Kitur teigiama, kad politiniu galima vadinti subjektą, kuris siekia galios valstybės viešojo sektoriaus ar vyriausybinėse struktūrose.¹⁹

Tad praktiškai bet kokią TOK veiksmą, kuris yra nukreiptas į atskirą šalį bei keičia jos politinę dienotvarkę, būtų galima vadinti politiniu, nes jis daugiau ar mažiau siejasi su veikiamu objektu. Susiduriama su metodologinėmis problemomis – trūksta išsamių, patikimų tyrimo instrumentų, leidžiančių apibrėžti TOK politiškumą, nes ne tik sąvoka yra itin plati, bet ir trūksta analogiškų tyrimų. Politiškumo sąvoką čia gali sustiprinti bei aiškiau apibrėžti NVO, kurios taip pat veikia valstybes, veiklos metodų nagrinėjimas – kadangi TOK skelbiasi esanti apolitiška NVO, tai politišku galimą vadinti TOK elgesį galima paaiškinti NVO būdinga, neišlendančia už NVO rėmų, veikla. Tad, remiantis šia logika, tik tie veiksmai, kurie patenka į anksčiau apsibrėžtą politiškumo sąvoką, bei tuo pačiu yra nebūdingi NVO, išlenda iš jos veiklos ribų, šiuo atveju galimi vadinti politiškais. Be to, taip

---

¹⁷ Houlihan, 136.

¹⁸ Merriam-Webster, „Politics.“ <merriam-webster.com/dictionary/politic> [Žiūrėta 2016 03 06].

¹⁹ Dictionary.com, „Political.“ <dictionary.com/browse/political> [Žiūrėta 2016 03 06].

pat galima manyti, kad TOK politiškumą gali apibrėžti ir jo struktūra bei proteguojamos vertybės, kas nagrinėjama darbo empirinėje dalyje.

Išsiaiškinus, kiek galima kalbėti apie TOK kaip politinį subjektą, nagrinėjama TOK politinio įsitraukimo raida – TOK juda didesnio politiškumo ar apolitiškumo link – XXI-ame amžiuje tyrimui naudojant pranešimus spaudai, Olimpinę chartiją (toliau – OC) ir TOK sesijų rezultatus bei lyginant skirtumus tarp jų skirtingais laikotarpiais. TOK raida atsiskleidžia ir lyginant TOK poveikį priimančioms šalims, mat taip galima sužinoti, ar yra išlaikomas tęstinumas.

Apžvelgus šią medžiagą, aišku, kad šio magistro baigiamojo **darbo objektas** – Tarptautinis olimpinis komitetas kaip politinis subjektas.

Darbo tikslas – šiuo magistro darbu siekiama sužinoti, kaip keičiasi apolitišku save vadinantis TOK – didesnio politiškumo ar apolitiškumo link.

Darbe yra išsikelti šie **uždaviniai**:

1. Apibrėžti, ar TOK galima vadinti politiniu subjektu;
2. Išskirti pagrindines TOK veiklos sritis ir jų pokytį;
3. Palyginti, kaip skiriasi TOK spaudimas priimančioms šalims.

Į uždavinius gali atsakyti ginamieji teiginiai:

- TOK, nors ir skelbia apie savo apolitiškumą, tačiau veikia šalių politinę dienotvarkę per viešas kalbas, išsakomą kritiką bei taip tampa politiniu subjektu;
- TOK pozicija priimančių šalių atžvilgiu priklauso nuo to, kas yra priimančioji šalis – kritika ir TOK įsitraukimas skirtingų OŽ metu skiriasi;
- TOK veikla į jos dienotvarkę įtraukia vis daugiau organizacijų ir klausimų, kas didina TOK kaip politinio subjekto įsitraukimą į valstybių reikalus.

Tyrimo **laikotarpis** – 2000–2015 metai. Šis laikotarpis pasirinktas ne tik dėl naujumo bei TOK supratimo, bet ir dėl to, nes sutampa su dviejų OŽ, kurios akcentuojamos darbe – Pekino OŽ ir Sočio OŽ – organizavimo laikotarpiu. Šios OŽ – labiausiai kontroversiški ir daugiau kritikos sulaukę XXI-ojo amžiaus OŽ atvejai. Pirmųjų OŽ rengėja Kinija daug kritikos nusipelnė dėl žiniasklaidos darbo ribojimo²⁰ ir daugybės žmogaus teisių pažeidimų, kurie iššaukė protestus visame pasaulyje.²¹ OŽ Rusijoje daugiausiai Vakarų kritikos nusipelnė dėl seksualinių mažumų teises pažeidžiančių įstatymų.²² Šalių palyginimas svarbus dėl to, kad būtų galima įsitikinti, kad atspindima nuosekli TOK

²⁰ Jim Yardley, „Two Concerns for Olympics: Air and Access.“ 2008.

nytimes.com/2008/07/09/sports/olympics/09beijing.html?ref=olympics [Žiūrėta 2016 01 20].

²¹ Deutsche Welle, „Protestors Rally in Europe on Eve of China Olympics.“ 2008. dw.com/en/protestors-rally-in-europe-on-eve-of-china-olympics/a-3545274 [Žiūrėta 2016 01 20].

²² Harvey Fierstein, „Russia’s Anti-Gay Crackdown.“ 2013. nytimes.com/2013/07/22/opinion/russias-anti-gay-crackdown.html?_r=0 [Žiūrėta 2016 01 20].

politika, o ne pavienis, iš kitų išsiskiriantis atvejis. Laikotarpiai išskirti pagal tai, kada pasirodė nauja OC, tik paskutinis tyrimo dalies laikotarpis prasideda nuo naujojo TOK prezidento išrinkimo.

Darbo tema **aktuali** ne tik dėl menko jos išnagrinėjimo, bet ir dėl supratimo, kokią įtaką priimančios šalies politikai gali turėti teisė surengti OŽ. Ši tema naudinga norint pagilinti žinias ne tik apie sporto ir OŽ reiškinį ir svarbą, bet ir norint suprasti, kokią politinę įtaką valstybėms gali turėti save apolitiška vadinanti NVO.

Darbas aktualus ir dėl to, nes 2000 metais iš TOK vadovo pareigų pasitraukė ilgametis organizacijos vadovas J. A. Samaranchas, tad nagrinėti organizacijos pokyčius po ilgamečio vieno asmens valdymo, keičiantis vadovybei ir tuo pačiu kryptį – prasminga ir naudinga nagrinėjant ateityje vyksiančias OŽ.

Norint įgyvendinti darbo tyrimo tikslą, naudojamas kokybinis tyrimo metodas – diskurso ir turinio analizė, paremta indukcijos metodu, kai esant panašių požymių pasikartojimui daroma išvada apie objekto, turinčio tokius požymius, priskyrimą konkrečiai objektų klasei, t. y., per pranešimus spaudai, TOK priimamus sprendimus bei OC pokyčius nagrinėjamu laikotarpiu galima spręsti apie didesnę TOK orientaciją politikos link.

Šis darbas suskirstytas į 2 pagrindines dalis. Pirmoje nagrinėjamos NVO bei OŽ ir TOK – jų istorija ir svarba, įtaka šalims. Taip pat apžvelgiamas TOK: olimpizmo idėjos; TOK struktūra, galios, kuruojamos organizacijos. Antroje dalyje apžvelgiama TOK misija ir veikla, kuri palyginama pirmame skyriuje išnagrinėta NVO būdinga veikla bei, nagrinėjant anksčiau minėtą medžiagą, atliekamas magistro baigiamojo darbo tyrimas. Pagal atliktą kokybinę turinio analizę galima spręsti apie TOK politinį vaidmenį ir galią. Darbo tyrimui naudojama medžiaga nagrinėjamais laikotarpiais suskirstyta į kelias grupes pagal išsiskiriančias, pagrindines, pasikartojančias temas, pagal kurias atskleidžiami TOK tikslai ir poveikis valstybėms, į kurias šie sprendimai ir yra nukreipti. Laikotarpiai išskirti pagal tai, kada pasirodė nauja OC, o pavadinti pagal dažniausiai tuo metu pasitaikantį motyvą: 2000–2003 m. m., kai itin keitėsi TOK savo viduje, 2003–2007 m. m., kai TOK dėmesys buvo permestas į Afriką ir Aziją, 2007–2010 m. m. ir 2010–2013 m. m. laikotarpiai, kai didžiausias dėmesys skiriamas atitinkamai Pekino ir Sočio OŽ, bei 2013–2015 m. m. laikotarpis, kai JT pripažino TOK autonomiją. Svarbiausi klausimai akcentuojami ne tik tekste, bet ir prieduose esančioje lentelėje.

1. NVO, OŽ IR TOK SĄSAJŲ SU POLITIKA TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. NVO veikla ir įtaka šalims

NVO sąvoka pirmąkart buvo apibrėžta 1945 metų JT Chartijoje, o iki tol buvo vartojamas tarptautinės asociacijos pavadinimas, o 132 tokios organizacijos 1910 metais įkūrė ir sąjungą.²³ Šiais laikais NVO yra apibrėžiama kaip pelno nesiekianti, savanoriškais principais dirbančių žmonių grupė, kuri veikia dėl bendrų juos vienijančių principų vietiniu, nacionaliniu ar tarptautiniu lygiu.²⁴ Tiesa, nors ir pats pavadinimas pabrėžia NVO kaip „nevalstybinius aktorius“, tačiau toli gražu ne visos nuo vyriausybės nepriklausomos organizuotos grupės galimos vadinti NVO.²⁵ Anot JT plėtros programos, ši „žmonių organizacija (gali būti apibrėžiama kaip demokratinė organizacija) reprezentuoja savo narių interesus ir yra jiems tuo pačiu atskaitinga“. Be to, Pasaulio bankas NVO visų pirma charakterizuoja pagal humanitarinę pagalbą, o ne komercinius interesus.

NVO ne tik atlieka daugybę humanitarinių funkcijų, bet ir atstovauja žmonėms diskutuojant su vyriausybės atstovais, advokatauja ar prižiūri įstatymų priėmimą bei vykdymą. Tai taip pat veikia ir kaip ankstyvus signalus apie būtinus pokyčius duodanti sistema, jei situacija žmogaus teisių ar panašiais klausimais pakrypsta neigiama kryptimi.²⁶ Tam NVO yra būtinas nepriklausomumas, kurio neriboja politiniai motyvai ar ideologija. Galima net sakyti, kad NVO bando spręsti visas socialinio gyvenimo sritis apimančias problemas – turi galią organizuoti pokyčius ar būti atsakomąja jėga,²⁷ nors ir turi nedaug formalių galių pokyčių tarptautiniuose santykiuose organizavime.

Anot akademikų, NVO įtaka didėja tose tarptautinių santykių srityse, kur anksčiau aktyviai reiškęsi tik valstybės ir valstybiniai dariniai. Be to, nors NVO, tačiau, nepaisant to, jos daug nuveikė įvairių žmogaus teisių gynimo, aplinkosaugos, nusiginklavimo srityse.²⁸ Be to, NVO yra labiau orientuotos į ilgalaikius projektus besivystančiose šalyse.²⁹ NVO šiose šalyse gali turėti įtakos nacionalinei politikai, nes NVO didina bendruomenės organizuotumą ir mobilizaciją – jos legitimizuoja ir stiprina pilietinę visuomenę, įneša daugiau pliuralizmo ir politinio įsitraukimo, sutelkia žmones priešintis slegiantiems politiniams režimams ir prisideda prie demokratijos

---

²³ Peter Willetts, *Non-Governmental Organizations in World Politics*. London: Routledge, 2011, 6.

²⁴ Ngo.org, „Definition.“ <<http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html>> [Žiūrėta 2016 04 20].

²⁵ Willetts, *Non-Governmental Organizations in World Politics*, 6.

²⁶ Ngo.org.

²⁷ Boris Petric, *Democracy at Large*. London: Palgrave, 2012, 5.

²⁸ James A. Paul, „NGOs and Global Policy-Making.“ 2000. <globalpolicy.org/component/content/article/177/31611> [Žiūrėta 2016 04 20].

²⁹ Peter Willetts, „The Role of NGOs in Global Governance“. 2011. <globalpolicy.org/ngos/introduction/general-analysis-of-the-role-of-ngos/50787-the-role-of-ngos-in-global-governance> [Žiūrėta 2016 04 20].

sklaidos,³⁰ nors NVO pačios yra paremtos elitizmu. NVO plėtimasis padėjo ir neoliberalizmo, kuriuo teigiama apie anarchiškoje sistemoje per normų, režimų ir institucijų kūrimą bendradarbiaujančių racionalių valstybių galimybę, sklaidai.³¹

Siekiant šių tikslų ir norint pasiekti kuo geresnį rezultatą, pastebimas vis didesnis bendradarbiavimas su vyriausybėmis bei jų spaudimas, kas leidžia geriau pasiekti užsibrėžtus tikslus. Tokie veiksmai taip pat gali būti vadinami lobizmu, t.y. poveikio vyriausybės politikai darymu. Tai daroma ne tik per tiesioginį politikų spaudimą ir per viešosios nuomonės formavimą. Nors tai padeda geriau į dienos šviesą iškelti įvairias problemas, kurios kitu atveju galbūt būtų atmetos, tačiau tuo pačiu didėja korupcijos, mažėjančios nepriklausomybės ir finansinės nepriklausomybės pavojai.³² Tačiau kartais dėl lėšų stygiaus, stiprios opozicijos namuose ar perkrautos dienotvarkės NVO nesugeba įgyvendinti savo pažadų. Tuomet NVO iš lobistų tampa įvykius ir dominančią situaciją prižiūrinčia organizacija.³³ Taigi, NVO suprantamas kaip visuomenei ar visam pasauliui per advokatavimą naudą nešanti pilietinės visuomenės organizacija.³⁴

Šiam tikslui pasitarnauja ir transnacionaliniai advokatavimo tinklai, kurie dažniausiai dirba tam, kad būtų apsaugoti labiausiai pažeidžiami žmonės. Daugiašalis tinklas atsiranda tada, kai kanalai tarp grupių ir vyriausybių yra uždaryti, ir kai „politiniai verslininkai“ tikisi, kad bendradarbiavimas padės jiems jų kampanijose. Tinklai funkcionuoja įdarbindami politikus ir jiems teikdami informaciją, įrėmindami jų dienotvarkę, ieškodami užnugario užsienyje, kai esama grupė yra susilpnėjusi bei primindama politikams jų kaip viešų asmenų atsakomybę už tai, ką jie pasakė. Šie tinklai geriausiai veikia, kai reikia spręsti problemas ir sukurti dienotvarkę, pakeisti institucines procedūras, politiką ar net šalies elgesį. Veikiama per įkalbinėjimą, socializaciją ir spaudimą. Toks elgesys sukelia bumerango efektą, kai vienos valstybės grupės spaudžia kitos valstybės piliečius. Tuomet šie piliečiai spaudžia savo vyriausybę ir tuo pačiu kitai šaliai netinkantį režimą.³⁵

Apibendrinant, NVO nuo pat jos termino apibrėžimo bando veikti ir veikia valdžios struktūras per advokatavimo tinklus, lobistinę veiklą, žmonių sutelkimą. Jų sėkmė matoma ir per NVO skaičiaus didėjimą – XXI-ame amžiuje daugiau kaip 2000 NVO oficialiai pripažintos vien kaip turinčios JT konsultantės statusą, kuris leidžia NVO dalyvauti JT rengiamose konferencijose,³⁶ tad pastebimas ir

---

³⁰ Kimberly Vallejo, „NGOs, Politics, and Participation.“ <reconsideringdevelopment.org/issues/ii/ngos-politics-and-participation> [Žiūrėta 2016 04 20].

³¹ David Harvey, *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press, 2007, 171.

³² John Clark, „The Relationship Between the State and the Voluntary Sector.“ <gdrc.org/ngo/state-ngo.html> [Žiūrėta 2016 04 24].

³³ Peter Willets, „The Role of NGOs in Global Governance.“

³⁴ Willets, *Non-Governmental Organizations in World Politics*, 9

³⁵ Margaret E. Keck ir Kathryn Sikkink, *Activists Beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics*. Ithaca: Cornell University Press, 1998, 5-14.

³⁶ Margaret P. Karns, „NGO.“ <britannica.com/topic/nongovernmental-organization> [Žiūrėta 2016 03 24].

nemenkas NVO bendradarbiavimas. NVO skaičiaus didėjimas skiriamas į tris dimensijas. Visų pirma, NVO skaičius didėja tam tikrose srityse kaip žmogaus teisės, aplinkos apsauga, gimstamumo kontrolė, konfliktų prevencija ir demokratizacija. Antra, NVO didėjimas yra pasaulinis reiškinys, paliečiantis ir tuos regionus, kuriuose vyriausybės dešimtmečius išlaikė griežtą pilietinės visuomenės kontrolę. Trečia, NVO didėja ten, kur prieš tai turėjo itin ribotą įtaką.³⁷

1.2. OŽ išnaudojimas politiniais tikslais

Modernaus sporto ištakos nebuvo siejamos su valdžios kontrole ir įtaka, mat tiek Europoje, tiek JAV jis užgimė kaip privačių grupių iniciatyva ir buvo nauja socialumo forma, tačiau, kalbant apie sporto renginius, jau pirminė P. de Coubertino OŽ idėja buvo susijusi su prancūzų pralaimėjimu 1871 metais Prancūzų-Prūsų kare – jomis norėta sugrąžinti prancūzų galios ir didybės pojūtį. Pirmosios modernios OŽ buvo surengtos 1896 metais Atėnuose, tačiau jau artimiausiu metu tapo aišku, kad ši idėja gali išsirutulioti į kur kas didesnę, daugiau šalių įtraukiantį renginį. Nors ir norėta išvengti platesnių politinių motyvų, tačiau jau 1908 metais P. de Coubertinas turėjo pripažinti, kad OŽ tapo „šalies reikalu“,³⁸ o TOK bendradarbiavimas su valstybių vyriausybėmis jį verčia įsitraukti į politiką.³⁹

Tai tapo ypač matoma 1936 metų Berlyno OŽ metu, mat jos ypač reikšmingas įvykis šaliai – po 1919 metų Versalio taikos sutarties pasirašymo šalyje buvo limituojamas karinių veiksmų pobūdis ir mastas, tad žaidynėmis turėjo būti skatinamas per karinį pasirengimą įgaunamas komandinis darbas, fizinė stiprybė ir agresyvus patriotizmas, plečiamas propagandos aparatas.⁴⁰ Žaidynės išnaudotos ir užsienio politikoje, pateikiant jas kaip įrodymą visuomenei, kad likęs pasaulis pripažino nacionalsocialistų partijos sukurtos naujosios tvarkos, sistemos nuopelnus.⁴¹

Tad sportas buvo ypač išnaudojamas šalių, kurios turėjo visišką jo kontrolę, pavyzdžiui, Sovietų Sąjungos (SSRS) Komunistų partijos (KP) lyderiai darė didelę įtaką sportui šalies viduje bei formuojant užsienio politiką – galima net teigti, kad nuo tada, kai SSRS įžengė į tarptautinę sportinę areną, sportas nebegali būti neutralus. Keldama priešpriešą 1928 metais Amsterdame rengtoms OŽ ir paminėdama dešimties metų sportinio judėjimo sukaktį, tais pačiais metais SSRS surengė Darbininkų

---

³⁷ William E. DeMars, *NGOs and Transnational Networks*. London: Pluto Press, 2005, 34.

³⁸ Senn, 2.

³⁹ Andy Miah ir Beatriz Garcia, *The Olympics*. London: Routledge, 2012, 76.

⁴⁰ Jacqueline Edmondson, *Jesse Owens: a biography*. London: Greenwood Press, 2007, 40.

⁴¹ Tom Caraccioli ir Jerry Caraccioli, *Boycott: Stolen Dreams of the 1980 Moscow Olympic Games*. Chicago: New Chapter Press, 2008, 174.

spartakiadą, kurioje dalyvavo ir apie 600 užsienio atletų (apie 15% visų dalyvavusių). SSRS boikotavo ir 1936 Berlyno OŽ.⁴²

Sąsajos tarp sporto ir politikos ypač pasireiškė po Antrojo pasaulinio karo, kai pajėgumas sporte tapo diplomatiniu įrankiu⁴³ ir darė vis didesnę įtaką tarptautiniams ryšiams, kas tapo ypač svarbu Šaltojo karo laikotarpiu, kai JAV ir SSRS kovodavo ne tik dėl tauresnio metalo medalių, bet ir dėl masinių sporto renginių organizavimo kaip OŽ – Los Andželo kandidatūra prieš ją patvirtinant buvo atmesta dukart.⁴⁴ Tiesa, ne visi laikėsi tokios nuostatos, mat Mao Zedongo laikų Kinijoje sportas įgavo pasipriešinimo Vakarų pasaulį atspindinčiam imperializmui vaidmenį.⁴⁵

Tad sporto išnaudojimą politikos tikslais galima suskirstyti keletu aspektų: naudojant propagandą, kai nacionalinių komandų sportinės pergalės padeda pagerinti šalies įvaizdį pasaulyje, įrodyti jos stiprybę ar politinės santvarkos teisėtumą; vyriausybės gali užkirsti kelią savo reprezentacinėms komandoms dalyvauti tarptautiniuose turnyruose, taip protestuojant prieš kitų valstybių politiką; sporto renginiai gali būti panaudojami ir užsienio politikos sugriežtinimui ar norint išreikšti protestą.⁴⁶

Pastarasis atvejis buvo gana populiarus anksčiau – 1956 metais Melburno OŽ nedalyvavo Egiptas, Irakas, Libanas, Nyderlandai, Kinija, Ispanija, Šveicarija, 1964 metais Tokijuje – Indonezija, Šiaurės Korėja, 1976 metais Monrealyje – Tanzanija ir dar 22 Afrikos valstybės, 1988 metais Seule – Šiaurės Korėja, Albanija, Kuba, Etiopija, Madagaskaras, Nikaragva, Seišeliai. Tačiau labiausiai boikotu pasižymėjo Maskvos (1980 metai) ir Los Andželo (1984 metai) OŽ – pirmosiose be JAV nedalyvavo apie 60 valstybių, o antrosiose – SSRS ir dar 14 jos sąjungininkių. Tiesa, su tokiais valstybės sprendimais nesutinkantys sportininkai gali varžytis po JTO vėliava. Verta paminėti, kad OŽ gali boikotuoti ir žiniasklaida (1956 metų Melburno OŽ),⁴⁷ kas itin sumažina OŽ kaip tribūnos įvairiais klausimais reikšmę.

Kalbant apie šiuos boikoto atvejus, kyla klausimas, kiek NOK yra nepriklausomas, mat JAV NOK 1980 metais norėjo išsiųsti sportininkus į Maskvos OŽ, tačiau koją pakišo būtent šalies vyriausybė. Panaši situacija buvo susidariusi ir Didžiojoje Britanijoje, tačiau šios šalies NOK tik su TOK palaiminimu visgi išsiuntė sportininkus į OŽ. 1984 metų Los Andželo OŽ boikotas buvo

---

⁴² James Riordan, „The sports policy of the Soviet Union, 1917-1941“. Kn. Pierre Arnaud, James Riordan (sud.), *Sport and International Politics*. London: Routledge, 2008, 70-77.

⁴³ Bass, 6.

⁴⁴ Krisine Toohey ir A. J. Veal, *The Olympic Games: a Social Science Perspective*. Trowbridge: CABI Publishing, 2007, 66.

⁴⁵ Garry Whannel, *Culture, Politics and Sport*. London: Routledge, 2007, 44.

⁴⁶ James Riordan, „The sports policy of the Soviet Union, 1917-1941“. Kn. Pierre Arnaud, James Riordan (sud.), *Sport and International Politics*. London: Routledge, 2008, 77.

⁴⁷ Miah, 74.

organizuotas SSRS NOK, nors iš tiesų šį sprendimą priėmė KP politbiuras,⁴⁸ o Maskvos OŽ buvo aiškiai organizuotos SSRS valdžios, nors tą turintis daryti Olimpinių žaidynių organizacinio komiteto (toliau – OŽOK).⁴⁹ Beje, po nesibaigiančių boikoto kampanijų TOK numatė finansines sankcijas boikotą inicijuojantiems NOK.⁵⁰ Be to, boikoto idėjos populiarumą sumažino tai, kad pasirodymas OŽ pamažu darė vis didesnę politinį poveikį dalyvėms nei OŽ boikotas.⁵¹

OŽ svarbios tampa ir pripažinimo siekiančioms naujai įkurtoms ar atsikūrusioms valstybėms, kurių sportininkams dalyvaujant OŽ atidarymo iškilmėse vykstančiame parade suteikiamas tarptautinės bendruomenės pripažinimas. Tai tapo labiau matoma XX amžiuje subyrėjus kolonijoms, kai OŽ leido mažoms ir nepriklausomybę atkūrusioms šalims iš Afrikos, Azijos, Karibų jūros regiono bei buvusioms komunistinėms Rytų bloko šalims įtvirtinti savo nacionalinę autonomiją tarptautinėje arenoje.⁵²

OŽ buvo panaudotos valstybėms grįžti į pasaulio šalių bendruomenę (1972 metų Miuncheno OŽ ir 1964 metų Tokijo OŽ) ar atkreipti dėmesį į itin pozityvius pokyčius šalyje, pavyzdžiui, ekonominės situacijos pagerėjimą. Tai įvyko 1988 metų Seulo OŽ metu, kurios taip pat parodė Pietų Korėją kaip nepriklausomą, nepaveikiamą istoriniams konfliktams su Šiaurės Korėja ir Japonija valstybę. Galiausiai, 2008 metų Pekino OŽ parodė Kiniją kaip modernią regioninę ir globalią jėgą,⁵³ ko itin laukė ir šalies gyventojai – tai buvo viena iš populiariausių minčių viešojoje erdvėje dar nuo 1980-ųjų.⁵⁴

Svarbų vaidmenį sportas atliko ir rezistencinėje veikloje, pavyzdžiui, anksčiau tarptautinėje arenoje pasirodžiusių Lietuvos sportininkų rezultatai dažnai buvo geresni nei gerokai didesnių valstybių ar kitų SSRS tautų pasiekimai, taip skleidžiant žinią apie šalį visame pasaulyje. Be to, sportas daug pasitarnavo ryšių tarp visame pasaulyje gyvenančių lietuvių ir tautinės savimonės bei vienybės skatinimui.⁵⁵

Nevyriausybiniai dariniai taip pat išnaudoja OŽ, pavyzdžiui, mažumų teisėms ginti ir gerinti jų padėtį – juodaodžiai JAV bėgikai Tommie Smithas ir Johnas Carlosas 1968 metų Meksiko OŽ pademonstravo „juodosios jėgos saliuotą“,⁵⁶ kuris išjudino kovą už juodaodžių teises rasinės lygybės klausimu.⁵⁷

---

⁴⁸ Senn, 12.

⁴⁹ Toohey, 68.

⁵⁰ Ten pat, 101.

⁵¹ Houlihan, 137.

⁵² Whannel, 44.

⁵³ Houlihan, 135.

⁵⁴ Xu Guoqi, *Olympic Dreams: China and sports, 1895-2008*. London: Harvard University Press, 2008, 229, 2.

⁵⁵ Šadžius, 9.

⁵⁶ Senn, X.

⁵⁷ Bass, 3.

Šios OŽ taip pat susijusios su kontroversija, kai priimančioji šalis stengiasi kuo labiau užtikrinti kuo geresnę šalies įvaizdį pasaulyje, o dėl to kenčia žmogaus teisės. Prieš prasidedant Meksiko OŽ, didelė dalis šios gana neturtingos šalies studentų pradėjo protesto kampaniją prieš žaidynių surengimo biudžetą. Protestai baigėsi kariuomenei atidengus ugnį į demonstrantus – žuvo 260 ir buvo sužeista dar apie 1 000 žmonių,⁵⁸ nors Meksika kaip tik įsivaizdavo, kad jos rengiamos OŽ padės susikurti palankesnę šalies paveikslą pasaulyje.⁵⁹

Tad olimpinė industrija visuomenės raidai taip pat daro neigiamą poveikį, mat olimpinė industrija sudaro realią grėsmę dviem pagrindiniams socialinės aplinkos faktoriams – kalbos ir susirinkimo laisvėms – kovoje dėl teisės surengti OŽ dalyvavusiems ar jas surengusiems miestams žiniasklaida ir aukštas pareigas užimantys pareigūnai dažnai nusileido olimpinės industrijos spaudimui suvaldyti kritišką nuomonę ir užgniaužti protestus, taip kiek įmanoma ribojant laisvą spaudą ir taikius protestus.⁶⁰ Tai ypač pastebima tobulėjant žiniasklaidos priemonėms bei plečiantis komunikacijai, dėl ko OŽ netgi pradėtos vadinti medijų renginiu.⁶¹

Pasinaudodama tokiais suvaržymais, valdžia gali iš naujo konstruoti regiono tapatybę ir netgi pakeisti miesto, kuriame rengiamos OŽ, struktūrą.⁶² Tiesa, OŽ rengimas veikia priimančiąją šalį ir dėl to, nes ji turi atlikti „olimpinę transakciją“ – priimti olimpinį identitetą, nesvarbu, kaip miesto gyventojai mato save. Tai dažnai išreiškiama, paaiškinama olimpinėmis vertybėmis kaip „sąžiningas žaidimas“, „žmogaus orumas“ ir „ne diskriminacija“, kas olimpizmą verčia filosofine perspektyva, kuri vis dar plėtojama per kultūrą ir švietimą bei bando sukurti gyvenimo būdą, kuris paremtas geru pavyzdžiu ir universaliais fundamentaliais etikos principais. Pabrėžiami ir šešios pasaulyje plėtojamos veiklos: plėtros, moterų lygybės, švietimo, taikos siekimo, aplinkosaugos ir sporto visiems.⁶³ Tokio kosmopolitizmo žinutė yra užšifruota ir simboliuose – penki olimpiniai žiedai reiškia penkis skirtingus žemynus. Olimpizmo idėjos skleidžiamos ir per rinkodaros kampanijas, per kurias taip bandoma perduoti „meistriškumo, draugystės ir pagarbos žinutę“.⁶⁴

Tai ypač pasireiškė organizuojant Pekino OŽ, kai buvo daugybė pozityvių nuomonių dėl per OŽ inspiruojamų pasikeitimų. Pavyzdžiui, Vokietijos vidaus reikalų ministras Otto Schilly teigė, kad TOK sprendimas padės įtvirtinti ir skleisti demokratiją Kinijoje. Taivane leidžiamame laikraštyje „United Daily News“ teigta, kad tampriai susiję OŽ rengimas, pasaulio visuomenės dėmesys ir Kinijos nenoras gadintis įvaizdžio yra lyg garantija, kad mažiausiai 7 metus nebus įsiveržta į Taivaną,

---

⁵⁸ Whannel, 32.

⁵⁹ Guoqi, 229.

⁶⁰ Lenskyj, 19.

⁶¹ Tomlinson, 1.

⁶² Miah, 35.

⁶³ IOC, „What is Olympism.“ <olympic.org/olympism-in-action> [Žiūrėta 2016 01 24].

⁶⁴ Miah, 32.

nors sustiprėjusi nacionalistinė šalies pozicija gali būti lyg akstinas po žaidynių surengimo susigrąžinti šalį.⁶⁵

Palaispniui pastebimas ir požiūrio į OŽ pasikeitimas – jų idėja dabar daug kur pateikiama kaip skirtingų kultūrų susitikimo vieta. Tokį devizą pritaikė ir pietų korėjiečiai Seulo OŽ metu, teigdami, kad jos „suteiks retą galimybę iš pagrindų skirtingiems žmonėms ir kultūroms iš Rytų ir Vakarų susitikti dramatiškame stiliuje būtent tuo metu, kai (...) reikia pasidalinti savo kultūrų stiprybėmis, skatinant harmonišką tarptautinę atmosferą“.⁶⁶ Tiesa, OŽ skatina vakarietiškas vertybes, tad ir kultūrų bendradarbiavimas, galima sakyti, nėra lygiavertis. Be to, kultūrinis imperializmas naudojantis sportu nėra naujas dalykas, mat ir pačioje Kinijoje vietinį sportą nuo 1860-ųjų aktyviai stūmė į šalį propagandistų vaidmenį atlikę diplomatai, misionieriai bei mokytojai.⁶⁷ Jie ir suformavo dabartinį Kinijos požiūrį į sportą, mat iki tada kinų kalbos žodyne net nebuvo sporto ir fizinio ugdymo sąvokas apibrėžiančio žodžio.⁶⁸

Taigi, OŽ nuo pat jų atkūrimo XIX amžiaus pabaigoje vis didino savo svarbą tarptautiniuose santykiuose ir valstybių bei žmogaus teisių raidoje.

1.3. TOK struktūra

TOK buvo įkurtas 1894 metais Pierre'o de Coubertino iniciatyva ir per savo gyvavimo laikotarpį turėjo vos 8 prezidentus. Jis renkamas TOK sesijoje absoliučia dauguma aštuoneriems metams su galimybe kadenciją pratęsti dar ketveriems metams (iki 1999 metų prezidentavimas galėjo būti pratęstas ir kelioms kadencijoms). Tiesa, pagal TOK struktūrą jis turi nedaug galios, nes jo sprendimai dar turi būti priimti TOK vykdomojo komiteto, kuris dar gali paskirti darbo grupes tam tikriems klausimams nagrinėti. Svarbiausioms iš jų dažnai vadovauja to paties, 15 žmonių vykdomojo komiteto, kuris buvo įkurtas dar 1921 metais, nariai.⁶⁹

Be pastarojo organo ir prezidento TOK organizacinėje struktūroje dar yra keturi viceprezidentai, 15 narių vykdomasis komitetas ir individualūs nariai – 110 narių, iš kurių 19 – moterys. Viso narių skaičius negali viršyti 115 asmenų: daugiausiai 70 individualių asmenų, 15 karjeros nebaigusiu sportininkų, 15 tarptautinių sporto organizacijų atstovų, 15 NOK narių, kurie

---

⁶⁵ Grant Jarvie et al., *Sport, Revolution and the Beijing Olympics*. Oxford: Berg, 2008, 53.

⁶⁶ Houlihan, 135.

⁶⁷ Jarvie, 29.

⁶⁸ Hai Ren, „China and the Olympic movement.“ Kn. James Riordan, Robin Jones (sud.), *Sport and Physical Education in China*. London: Routledge, 1999, 202.

⁶⁹ Jean-Loup Chappelet, Brenda Kubler-Mabbott. *The International Olympic Committee and the Olympic System*. London: Routledge, 2008. 24.

stengiasi skatinti TOK idėjas savo atstovaujamosiose šalyse ar organizacijose. Visų jų kadencija gali būti pratęsta neribotą kartų skaičių.⁷⁰ (1 pav.)

Visi jie, dar vadinami savanoriškais pagrindais veikiančių individualių žmonių grupe, bent kartą metuose susirenka į Generalinę Asamblėją–sesiją. Joje be naujų narių priėmimo ir senų pašalinimo, renkamas TOK prezidentas, vykdomojo komiteto nariai (renkami ketveriems metams su galimybe būti perrinktiems vienai ketverių metų kadencijai), viceprezidentai (ketveriems metams su galimybe pratęsti kadenciją dar dvejiems metams), priimanamos naujos OC taisyklės ir renkamos priimančios šalys.⁷¹ Būtent pastaroji atsakomybė, nepaisant didėjančios TOK įtakos ir darbų, susilaukia daugiausiai dėmesio.⁷²

Tiesa, ji daugybės dėmesio susilaukia ir dėl įtarimų korupcija. Šis klausimas buvo keliamas ir dėl teisės rengti 2000 metų Sidnėjaus OŽ, 1998 metų Nagano OŽ, kai 1991 metais TOK nariams įtaka galėjo būti daroma per jiems suteikiamas pramogas, bei 2002 metų Solt Leik Sičio OŽ korupcijos skandalu.⁷³ 2000 metais TOK buvo įgyvendinta viena didžiausių reformų, uždraudusių jos nariams gauti dovanas iš miestų kandidatų – tuometinėje OC pabrėžiama, kad TOK narys privalo laikytis kuo toliau nuo politinės ir komercinės įtakos. Taip pat buvo duotas nurodymas, kad TOK nariams nėra būtina aplankyti miestų kandidatų. Šiems reguliavimams prižiūrėti ir bausti prasižengusius 1999 metais buvo įkurta Etikos komisija.⁷⁴ Ji tiria skundus dėl TOK, NOK ir OŽOK narių bei su olimpinio judėjimu susijusių žmonių veiksmų. Komisija sudaryta iš 9 narių: ne daugiau kaip 4 TOK narių ir bent 5 teigiamą tarptautinę reputaciją turinčių asmenybių. Tiesa, rekomendacijos vis tiek yra siunčiamos TOK vykdomajam komitetui, kuris per metus susirenka bent 4 kartus.⁷⁵

Be Etikos komisijos TOK egzistuoja šios komisijos: Atletų, Audito, Koordinacijos, Kultūros ir olimpinio švietimo, Arbitražo, Vertinimo, Vykdomasis, Finansų, Tarptautinių santykių, TOK atstovų Pasaulinėje antidopingo agentūroje, Teismų, Rinkodaros, Medicinos, Nominacijų, Filatelijos, Numizmatikos ir atminimo, Olimpinės programos, Solidarumo, Spaudos, Radijo ir televizijos, Sporto ir aplinkos, Sporto ir teisės, Sporto visiems, Televizijos teisių ir naujųjų medijų, Moterų ir sporto. Kai kurios jų gyvuoja gana neilgai, tačiau kai kurios, vis kita sudėtimi, darbą tęsia dešimtmečius.⁷⁶

Kai nevyksta sesijos ir vykdomojo komiteto susirinkimai, visą darbą nuderba TOK būstinėje Lozanoje (Šveicarija), kur taip pat veikia ir olimpinis muziejus, įsikūrusi administracija,⁷⁷ kuri taip

---

⁷⁰ Miah, 17.

⁷¹ Chapelet, 23.

⁷² Ten pat, 6.

⁷³ Ten pat, xiv.

⁷⁴ Miah, 17.

⁷⁵ Chapelet, 18.

⁷⁶ Miah, 17.

⁷⁷ Chapelet, 27.

pat prižiūri TOK atliekamas operacijas. TOK administracija pavaldi generaliniam direktoriui, kuris yra pavaldus TOK prezidentui. Administracija nuolat auga, o jos darbuotojų skaičius nuo 2001 iki 2007 metų vos ne padvigubėjo – nuo 208 iki 407.⁷⁸ Tad TOK turi aiškią atskaitomybę prieš save bei hierarchinę struktūrą – kaip ir dauguma NVO jis yra paremtas elitizmu⁷⁹ dėl struktūroje išsiskiriančio vykdomojo komiteto bei prezidento ir jo pavaduotojų.

Visų anksčiau išvardintų organų darbas ir pareigos yra apibrėžiamos bei reguliuojamos remiantis OC, kuri pirmą kartą publikuota 1908 metais. OC taip pat apibrėžia organizacijos vertybes ir atsakomybes.⁸⁰

Svarbu išskirti sporto reguliuotoją – Sporto arbitražo teismą (CAS), kuris buvo įkurtas Lozanoje TOK iniciatyva ir pradėjo veiklą 1984 metais. Jis padeda spręsti su sportu susijusius teisinius klausimus ir suteikia galimybę nesikreipti į šalies teismus, kurie klausimus sprendžia lėčiau, brangiau ir ne visada turi užtektinai kompetencijos tam tikrais, su olimpizmu ir jo sistema susijusiais klausimais. Dažnai kreipiamasi dėl su dopingo vartojimu susijusių klausimų ir remiamasi su sportu susijusiu arbitražo kodu bei Šveicarijos nacionaline teise, nebent ieškovas ir atsakovas sutinka vadovautis kitos šalies teise. CAS sprendimai turi tokią pat galią kaip ir nacionaliniai teismai.⁸¹ Tad TOK turi ne tik stiprią struktūrą, savęs reguliavimo mechanizmą, tačiau gali spręsti teisinius klausimus.

Pasaulinė antidopingo agentūra (The World Anti-Doping Agency (WADA) – angl.) buvo įkurta 1999 metais Lozanoje ir turi koordinuoti kovą su visomis dopingo sporte formomis. Agentūra yra finansuojama TOK ir šalių vyriausybių, o jų sąveiką reguliuoja 2003 metais priimtas Pasaulinis antidopingo kodeksas, kuriame taip pat apibrėžiamos ir uždraustos vartoti medžiagos. WADA veikla yra pripažinta tarptautinės konvencijos, priimtos UNESCO narių 2005 metais. Čia, kalbant apie dopingo vartojimą, olimpiniai interesai kertasi su politiniais – TOK ir WADA nori, kad jo vartojimas būtų laikomas kriminaline veikla, o ne civilinės teisės pažeidimu.⁸²

Be pastarosios institucijos šalių vyriausybės veikia teritoriniai TOK atstovaujantys objektai – NOK. Jie teisiškai yra nepriklausomi nuo TOK, tačiau praktikoje TOK prižiūri jų veiklą ir gali įsikišti, jei NOK iškyla bet kokia grėsmė. Šiuo metu oficialiai pripažįstami 206 NOK, o Kuveito NOK buvo suspenduotas 2015 metų spalį. NOK turi skatinti, plėtoti ir saugoti olimpinio judėjimo idėją ir principus.

---

⁷⁸ Miah, 17.

⁷⁹ Harvey, 171.

⁸⁰ Miah, 20.

⁸¹ Chapelet, 16.

⁸² Ten pat, 132.

TOK tik dalinai remia NOK, o dalį pajamų jie gauna iš šalių, kuriose veikia – tai yra lyg tam tikras mokestis šalims, kad jos galėtų priklausyti pasaulinio sporto šeimai, tačiau tuo pačiu neturi jokios teisės daryti įtakos NOK⁸³ – jis negali būti ribojamas politinių, teisinių, religinių ar ekonominių spaudimo formų, kas pabrėžiama ir OC. Sąveika tarp NOK ir vyriausybės egzistuoja ir dėl kiekvienoje šalyje skirtingos nacionalinės sporto politikos, kuriai įtaką gali daryti NOK, tačiau vyriausybė kištis į NOK veiklą jokių būdu negali, nes tada valstybė prarastų galimybę dalyvauti tarptautiniame sporte.⁸⁴

Tačiau TOK ir vyriausybės sąsajos turbūt geriausiai atsiskleidžia nagrinėjant OŽOK, kurio gyvavimas tęsiasi maždaug septynerius metus, reikalingus surengti OŽ – OŽOK gyvavimas prasideda, kai priimančios šalies NOK pasirašo sutartį su TOK dėl OŽ organizavimo. TOK vienu metu nuolat dirba su 3-4 OŽOK (2 pav.).

Šis objektas turi užtikrinti žaidynių surengimui reikalingus finansus ir yra sudarytas iš viešų asmenų ir šalies NOK atstovų, tad OŽOK yra tampriai susijęs su šalies vyriausybe bei vietos valdžios institucijomis dėl įvairių organizacinių reikalų,⁸⁵ o TOK departamentai yra įtraukiami į žaidynių organizavimą teikdami visą reikalingą informaciją bei išsamias gaires techninių klausimų srityse: dizaino, sporto, olimpinio kaimelio, transporto, žiniasklaidos, bilietų pardavimo, prekės ženklo apsaugos, rinkodaros, protokolo, darbo aplinkos, medicinos paslaugų, ceremonijos, komunikacijos, parolimpinių žaidynių, TOK sesijos, atvykimo ir išvykimo, maitinimo, olimpinio deglo, apgyvendinimo ir prekės ženklo prezentacijos.⁸⁶

Dar vieni objektai, kuriems TOK daro įtaką – tarptautinės sporto federacijos. Jos prižiūri ir reguliuoja tam tikrą sporto šaką pasauliniu mastu. Tiesa, ne visų organizacijų sporto šakos yra OŽ programoje – 25 tarptautinės sporto federacijos į ją nėra įtrauktos, tačiau priklauso 1967 metais įkurtai bendrai tarptautinių sporto federacijų asociacijai. Šios federacijos gauna žaidynių transliacijos ir reklamos teises bei dotacijas iš TOK.⁸⁷

Tad TOK galima laikyti ir geriausiu tarptautinio sporto reguliavimo pavyzdžiu, mat jis bando apimti visas sporto šakas, o TOK svoris suteikia svaresnį balsą. Tam įtaką daro ir tarptautinė situacija. Žymimos penkios NOK pripažinimo bangos: 1894–1914 m. m., kuomet pradėjo rasti NOK, o žaidynėse dalyvavo daugiausiai Europos šalių olimpinės komandos; 1918–39 m. m. prie olimpinio judėjimo prisidėjo beveik visos Lotynų Amerikos valstybės; 1945–75 m. m. prisijungė SSRS bei buvusios kolonijos – judėjimo geografija išsiplėtė į Afriką, Karibus, Pietryčių Aziją; 1976–88 m. m.

---

⁸³ IOC. *National Olympic Committees*. <olympic.org/national-olympic-committees> [Žiūrėta 2016 04 10].

⁸⁴ Chapelet, 10.

⁸⁵ Chapelet, 6.

⁸⁶ Miah, 109.

⁸⁷ Chapelet, 6.

prisijungė dėl politinių priežasčių tarptautinėje sistemoje nefigūravusios valstybės (Kinija, Vietnamas), taip pat nepriklausomybę iškovojusios valstybės; po 1989 metais įvykusios Berlyno sienos griūties prie olimpinio judėjimo prisijungė daugybė naujai susikūrusių ar nepriklausomybę atkūrusių valstybių. Pastarasis procesas, kuris iš dalies lemia ir TOK politikos raidą, tęsiasi iki šiol.⁸⁸

---

⁸⁸ Chappelet, 51.

2. TOK POLITIŠKUMO ANALIZĖ

2.1. TOK būdingi NVO bruožai

TOK yra apibrėžiamas kaip NVO, kurioje savanoriškos veiklos principu dirbantys nariai skleidžia jo idėjas visame pasaulyje. Kaip skelbiama 2015 metų OC, TOK ir 203 NOK pasaulyje proteguoja apie meistriskumą, pagarbą, draugystę ir kt. skelbiančias⁸⁹ olimpinio judėjimo idėjas, kurios per jaunimo lavinimą per sportą turi padėti sukurti taikesnį ir geresnį pasaulį.⁹⁰ Tai ypač pastebima rengiant OŽ, per kurių ciklą TOK ir NOK bendradarbiauja su įvairiausiomis organizacijomis ir jų nariais,⁹¹ proteguodamos „sporto visuomenei“ bei olimpizmo idėjas.⁹² OC taip pat pabrėžiama, kad olimpinis judėjimas turėtų priešintis bet kokiam „politinių ir komercinių jėgų piktnaudžiavimui sportu ir atletais“. Taip pat, NOK turi išlaikyti savo autonomiją ir atsispirti bet kokiam galimam spaudimui, pabrėžiant, bet ne apsiribojant politiniu, teisiniu, religiniu ir ekonominiu spaudimu.

Tačiau toje pačioje OC atsispindi ir TOK įsikišimas: OC 61-ame straipsnyje pabrėžiama TOK galia veikti priimančios šalies vidaus politiką su jos sutikimu bent jau trumpuoju laikotarpiu. TOK tuomet turi garantuoti, kad nevyktų politiniai protestai.⁹³ Šiuos principus, kaip yra pabrėžęs J. Rogge'as, TOK turi teisę ginti. Tai svarbu ir tam, kad prie olimpizmo idėjos galėtų prisijungti kuo daugiau valstybių.⁹⁴ Tai palengvino po Šaltojo karo susilpnėjusi ideologijų priešprieša ir daugybės vyriausybės spaudimas visuomenėms,⁹⁵ ką, žvelgiant iš NVO būdingų veiksmų, turėjo išnaudoti ir TOK, nes NVO įtaka didėja tose tarptautinių santykių srityse, kur anksčiau aktyviai reikėsi tik valstybės ir valstybiniai dariniai.⁹⁶

Dėl įtakos stiprinimo NVO bendradarbiauja su kitomis NVO ar joms advokatauja – toks pat dėsningumas pastebimas ir TOK atveju. Dėl savo struktūros ir principų TOK gali bendradarbiauti su nedaug organizacijų, pavyzdžiui, „Greenpeace“, „Oxfam“, „Gydytojai be sienų“, Raudonuoju kryžiumi, kurie yra kur kas labiau nepriklausomi nuo vyriausybės nei TOK.⁹⁷ Be TOK, didžiausia

---

⁸⁹ IOC, „President Rogge: Impressive Progress and Mutual Understanding.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/10/24/president-rogge-impressive-progress-and-mutual-understanding> [Žiūrėta 2016 02 12].

⁹⁰ Chapelet, xii.

⁹¹ Ten pat, 6.

⁹² IOC, „President Rogge: Impressive Progress and Mutual Understanding.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/10/24/president-rogge-impressive-progress-and-mutual-understanding> [Žiūrėta 2016 02 12].

⁹³ Miah, 17.

⁹⁴ Ten pat, 82.

⁹⁵ Lincoln Allison, *The Global Politics of Sport*. London: Routledge, 2005, 2.

⁹⁶ Paul.

⁹⁷ Houlihan, 137.

NVO yra JT, tad galima manyti, kad norint padidinti savo svorį tarptautiniuose santykiuose, būtent jos labiausiai ir bandomos įtraukti.

Jos, pavyzdžiui, remia Olimpinių paliaubų koncepciją, kuri buvo atnaujinta 1991 metais. Šia dar antikiniais laikais egzistavusia koncepcija teigiama, kad turi būti sudarytos visos sąlygos, kad atletai saugiai nukeliautų į OŽ vietą. Kas dveji metai, likus vos keliems mėnesiams iki žaidynių pradžios, TOK prezidentas apsilanko JT Generalinėje asamblėjoje ir kviečia valstybių vadovus sudėti ginklus žaidynių laikotarpiui. Taip TOK interpretuoja apolitiškumą. Nors dabartiniais laikais tai nėra labai paveiku, tačiau tai gerai atspindi TOK tikslus naudoti sportininkus ir sportą ieškant taikiais ir diplomatiškais keliais grįstų kelių sprendžiant konfliktus ir tuo pačiu veikiant šalių vidaus politiką bei tam pasitelkiant kitas organizacijas⁹⁸

Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis TOK padeda plėsti ir veiklos sritis, iš kurių galima išskirti ilgalaikių projektų besivystančiose šalyse didėjimą, į ką yra orientuotos NVO⁹⁹ – stiprina pilietinę visuomenę, įneša daugiau pliuralizmo ir politinio įsitraukimo.¹⁰⁰

Visgi šiuo atveju didžiausias impulsas pokyčiams organizuoti iš TOK pusės yra tuomet, kai suteikiama teisė rengti OŽ. Tai pripažino ir J. Rogge`as, teigdamas, kad „olimpinis ir parolimpinis judėjimai dažnai buvo katalizatoriai socialiniams ir politiniams pokyčiams“. Be to, teisės rengti OŽ atidavimas politiškai kontroversiškai valstybei, kaip tikimasi, gali padėti sumažinti tarp dviejų valstybių esantį konfliktą.¹⁰¹

Tam pasitelkiamos ir didelės auditorijas pritraukiančios medijos, kas didina ir rinkodaros aparato didėjimą. TOK priklauso tokie olimpiniai simboliai, kaip olimpiniai žiedai, vėliava, šūkis, liepsna ir t.t., kurie ne tik atpažįstami visame pasaulyje bei turi teigiamą konotaciją, tačiau jų naudojimas komerciniais tikslais generuoja nemenkas pajamas ir tuo pačiu pelną TOK, kas paneigia TOK skelbiamą ne pelno organizacijos statusą. Prie to itin prisideda ir rėmėjai – nuo 1972 metų plėtojama su TOK susijusi Olimpinių partnerių marketingo programa (įeina „Coca-Cola“, „Kodak“, „Visa“).¹⁰² Šia programa įvairioms kompanijoms leidžiama naudotis OŽ logotipais ir tokiais ženklais, kaip olimpiniai žiedai, kurie vertinami kaip geriausiai žinomas logotipas pasaulyje, emblemos ir panašiai. Dažniausiai toks kontraktas sudaromas ketveriems metams, tačiau galimas sudaryti ir keliems OŽ ciklams, pavyzdžiui, „Coca-Cola“ yra sudariusi bendradarbiavimo sutartį iki 2020 metų.¹⁰³

---

⁹⁸ Miah, 78.

⁹⁹ Peter Willets, „The Role of NGOs in Global Governance“.

¹⁰⁰ Vallejo.

¹⁰¹ Miah, 80.

¹⁰² Chappelet, 6-8.

¹⁰³ Ten pat, 37.

Olimpinio judėjimo svarbą galima iliustruoti J. A. Samaracho prieš prasidedant 1996 metų Atlantos OŽ žaidynėms pasakytiems žodžiams, kad jo vadovaujama organizacija yra svarbesnė net už katalikybę. Tiesa, vėliau jis aiškino, kad norėjęs pasakyti, kad olimpinis judėjimas yra tiesiog universalesnis nei bet kuri religija.¹⁰⁴ Tuo pačiu TOK veikia taip pat kiek skiriasi nuo NVO būdingų bruožų ir išauga jos rėmus.

Pavyzdžiui, dėl savo struktūros ir propaguojamų principų TOK tampa visiškai neliečiama ir neturinti atskaitomybės – kiekvienas valstybės prieš TOK nukreiptas veiksmas gali jai užtraukti nemažai bėdos – jos NOK (kuris yra kontroliuojamas to paties TOK) gali būti suspenduotas, kas reikštų ir šalies sportininkų izoliaciją. To dėl didžiulio sporto ir OŽ populiarumo nenori leisti nei viena valstybė, tad dažniausiai valstybės nusileidžia TOK. Čia pastebimas NVO nebūdingas valstybių veikimo būdas, kuris leidžia manyti, kad toks „šantažo“ kelias daugiau ar mažiau veikia visus TOK-valstybių santykius.

Be to, TOK galia ir įtaka didinama ir per jos turimus instrumentus kaip OC ir teisės rengti OŽ suteikimą. OC yra lyg TOK Konstitucija, jį apibrėžiantis įstatymų ir nuostatų rinkinys, kuris yra keičiamas priklausomai nuo TOK užgaidų, nes TOK yra atskaitinga tik sau. Taigi, TOK gali keisti šalių elgesį ir vidaus politiką per savo politikos perorientavimą, kas TOK suteikia ir viršnacionalinės institucijos, kvazivalstybės bruožų. Tuo pačiu OC pastebimos nuostatos, jų pokytis yra privalomas kitoms šalims, kas išeina už NVO veikimo ribų, tad ir vyriausybę veikiantys TOK sprendimai taip pat nebeprisilaiko NVO būdingiems veiksams ir galimi vadinti politiniais.

Tokia pat padėtis ir su teisės rengti OŽ suteikimu. Jų svarba ir mastas yra didžiulis, o jo monopolį turi TOK, tad manoma, kad jis gali keisti priimančių šalių elgesį per savo politikos perorientavimą bei retoriką, kas taip pat nebeprisilaiko NVO turimiems įtakos stiprinimo instrumentams. Be to, čia pastebima ir komercializacija, ko NVO turėtų vengti. Čia neatmetama ir advokataavimo tinklų idėja, kad TOK galbūt yra veikiamas kitų institucijų – TOK dėl NOK ir savo galios tam tinka.

Apibendrinant, nors TOK dėl įvairių NVO priklausančių savybių ir veikimo krypčių sutapimo, visgi galimas vadinti NVO (tačiau ne apolitiška, kaip jis skelbiasi), tačiau jo veiksmai dėl OC išeina už NVO ribų, tad TOK į valstybes nukreipti veiksmai galimi vadinti politiniais.

---

¹⁰⁴ Senn, x.

2.2. TOK politiškumo raida

2.2.1. 2000–2003: apsivalymo ir savireguliacijos link

OC pabrėžiama, kad olimpiniai judėjimai turėtų priešintis bet kokiam „politinių ir komercinių jėgų piktnaudžiavimui sportu ir atletais“. Taip pat, pabrėžiama, kad NOK turi išlaikyti savo autonomiją ir atsispirti bet kokiam galimam spaudimui, pabrėžiant, bet ne apsiribojant politiniu, teisiniu, religiniu ir ekonominiu spaudimu.¹⁰⁵ 2000-ųjų OC pabrėžiama, kad TOK narys privalo laikytis kuo toliau nuo politinės ir komercinės įtakos, kad šios nedarytų jam įtakos balsuojant ir kitaip reiškiant savo su olimpinio judėjimu susijusią nuomonę. Atsiradęs apolitiškumo pabrėžimas leidžia teigti, kad TOK save laiko apolitiška NVO, kas turėtų atsispindėti ir jos veikloje.

Lyginant 2000-ųjų ir 2001-ųjų OC, matome, kad pastarojoje įvedamas naujas terminas „Honorary president for life“ (garbės prezidentas iki gyvos galvos – liet.), kas susiję su ilgamečio J. A. Samaracho prezidentavimo pabaiga – išrinktas naujasis TOK prezidentas J. Rogge`as.¹⁰⁶ Garbės prezidentas dalyvauja TOK sesijoje, turi vietą šalia TOK prezidento ir jam gali patarti, tačiau neturi balsavimo teisės. Maskvoje įvykusioje sesijoje taip pat priimtas sprendimas 2008 metų OŽ leisti surengti Pekinui,¹⁰⁷ kas ir padaro šią datą darbo tyrimo pradžia.

Lyginant 2001-ųjų ir 2003-ųjų OC, pastebima, kad didesnis dėmesys skiriamas ir viešųjų ryšių kampanijoms – kuo geresnio išpūdžio ir palikimo apie OŽ sudarymui, dėl ko spaudžiamas ir iš priimančios šalies atstovų sudarytas OŽOK, bei kas susiję su TOK minkštąja galia – visuomenės patraukimu olimpizmo link. Taip pat minima ir tai, kad ketinama kontroliuoti OŽ dydį ir kainą. Be OŽOK taip pat minimos valdžios institucijos bei Olimpino judėjimo principais veikiančios organizacijos.¹⁰⁸

Pozityvus viešųjų ryšių stiprinimas pastebimas ir saugumo užtikrinimo srityje. Vos kelios dienos po 2001 metų rugsėjo 11-osios teroristinių išpuolių JAV apie saugumo didinimą pasisakė šių OŽ OŽOK prezidentas Mittas Romney, kuris teigė, kad 200 mln. USD vertinamas saugumo planas būtų iš naujo įvertintas. Jis OŽ padėtimi susirūpino po J. Rogge`o pasakymo, kad saugumo situacija bus peržiūrėta.¹⁰⁹

---

¹⁰⁵ Paul.

¹⁰⁶ Guardian, „Juan Antonio Samaranch, former IOC president, dies at 89.“ 2010.

<theguardian.com/sport/2010/apr/21/juan-antonio-samaranch-ioc-president-dies> [Žiūrėta 2016 01 28].

¹⁰⁷ IOC, „IOC Sessions.“ 2015. <olympic.org/Documents/Reference_documents_Factsheets/IOC_Session.pdf> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹⁰⁸ IOC, „IOC Commends Progress in Turin.“ 2001. <www.olympic.org/news/media-resources?searchpageipp=50&articleid=55801> [Žiūrėta 2016 01 17].

¹⁰⁹ NY Times, „Salt Lake Olympics To Review Security.“ 2001. <nytimes.com/2001/09/13/sports/olympics-salt-lake-olympics-to-review-security> [Žiūrėta 2016 01 18].

Tų pačių metų spalio pabaigoje į TOK kreipėsi Azijos olimpinė taryba, akcentuodama „antisocialių elementų“ keliamą grėsmę pasaulio ir tuo pačiu sporto saugumui.¹¹⁰ Ši organizacija prižiūri sporto organizacijų situaciją ir raidą Azijoje, į jos sudėtį įeina 45 Azijos NOK ir ji yra pripažinta TOK.¹¹¹ Dėl šio kreipimosi vos už mėnesio įvyko susitikimas su tuometiniu JAV prezidentu George'u Bushu, kuris neįeina nei į NOK, nei Solt Leik Sičio OŽOK sudėtį, tačiau pažadėjo užtikrinti visas būtinas saugumo priemones.¹¹² Čia pastebimas tiesioginis TOK įsitraukimas į valstybės politinės dienotvarkės keitimą – ne per OŽOK ar NOK. Tokie veiksmai taip pat negalimi vadinti lobizmu,¹¹³ o valstybės atstovų spaudimas jau išeina už TOK veiklos ribų.

Tiesa, Solt Leik Sičio OŽ metu TOK tapo politiniu objektu, kai OŽ buvo išnaudotos JAV prezidento pademonstruoti šalies nacionalizmą ir pasipriešinimą tarptautiniam terorizmui – vietoje to, kad tiesiog pasakytų „skelbiu šias žaidynes atidarytas“, kaip turėtų būti pagal protokolą, jis sakė, kad „žaidynes skelbia atidarytas besididžiuojančios ir dėkingos tautos vardu“.¹¹⁴ Šiems žodžiams ir svaresniam nacionalizmui pagrindo turėjo tai, kad TOK pažadėjo leisti iškelti Niujorke teroristų sugriautų dangoraižių vietoje rastą JAV vėliavą OŽ atidarymo metu,¹¹⁵ kas sumaišo atidarymo iškilnių dienotvarkę, mat vietoje olimpizmo idėjų iškėlimo akcentuojamas teroristų JAV suduotas smūgis. Šiuo atveju valstybė, kaip dažniausiai pastebima akademiniuose tyrimuose apie TOK ir valdžios sąryšį, veikė TOK, bet ir jis veikė valstybę, kas Solt Leik Sičio OŽ daro itin politiškomis.

Prieš pat JAV rengtas OŽ, rezoliucija, kurioje kalbama apie saugumo užtikrinimą OŽ metu per paliaubų laikymąsi, buvo pristatyta ir JT Generalinėje asamblėjoje. Šia rezoliucija žengiami į karinių konfliktų zonas, teigiant, kad norima padėti gerinti fizinį pasiruošimą nuo karo nukentėjusiose bei neturtingose šalyse.¹¹⁶ Galima kelti prielaidą, kad ši sritis tampa vis svarbesne TOK, mat OŽ rengimui reikalingos lėšos dėl vis didesnių transliacijų kontraktų kaip tik didėja, tačiau itin sugriežtinamas NOK narių (jokių pasikeitimų iki 2007 m.) skaičiaus pokytis ir OŽ dydis.¹¹⁷

---

¹¹⁰ IOC, „Statement by the Olympic Council of Asia.“ 2001. <www.olympic.org/news/media-resources?articleid=55841> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹¹¹ Olympic Council of Asia, „Organisation.“ <ocasia.org/Council/Organisation.aspx> [Žiūrėta 2016 02 04].

¹¹² IOC, „IOC President Meets President of USA.“ 2001. <www.olympic.org/news/media-resources?articleid=55572> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹¹³ Clark.

¹¹⁴ Houlihan, 129.

¹¹⁵ IOC, „Ground Zero Flag to Fly During Olympic Winter Games.“ 2002. <www.olympic.org/news/media-resources?articleid=55963> [Žiūrėta 2016 01 19].

¹¹⁶ IOC, „United Nations General Assembly adopts a resolution on the Olympic Truce.“ 2001. <www.olympic.org/news/media-resources?articleid=55945> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹¹⁷ NOK skaičius iki 2007 metų pabaigos negali viršyti ir 2003 metais esančios ribos – 130-ies. Apribojimai taip pat įvesti ir OŽ programai – buvo numatyta sporto šakų skaičių sumažinti iki 28, renginių – iki 301, OŽ dalyvaujančių atletų – iki 10,5 tūkst., o akredituotų dalyvių – 200 tūkst. Taip pat nuspręsta studijuoti OŽ dydį, kainą, kuri rengiant vasaros OŽ neturėtų viršyti 2 mlrd. JAV dolerių, žiemos – 1,5 mlrd. JAV dolerių, ir sudėtingumą apsprendžiančias priemones.

Oficialiai toks sprendimas buvo motyvuojamas tuo, kad pereinama „nuo nuolatinio augimo prie pagrindinio verslo – OŽ rengimo“¹¹⁸, t. y. iš kiekybės pereinama į kokybę, nors tuo pačiu vyksta besivystančių šalių supažindinimas su olimpinėmis vertybėmis. Tiesa, šis sprendimas yra keistinas, mat nuspręsta laikas nuo laiko peržiūrėti OC, kas rodo politikos neorientavimą į ilgesnę perspektyvą.

Didesnis TOK įsitraukimas pastebimas kalbant apie Olimpini kaimelį (toliau – OK). Ankstesnėje OC buvo skelbiama, kad OŽOK OK turėjo būti leidžiama naudotis 8 dienos prieš OŽ atidarymą, o uždarytas jis turėjo būti 3 dienos po OŽ pabaigos. 2003-ųjų metų OC teigiama, kad OK naudojimo laikotarpis yra nustatomas paties TOK.

Kad OŽ limitavimo klausimas tampa itin svarbus rodo ir tai, kad 2003 metais buvo priimta 117 rekomendacijų, susijusių su OŽ šiuo klausimu. Tačiau praktikoje toks sprendimas mažai veikė – ypač, kai buvo priimtas sprendimas 2010 metų žiemos OŽ leisti surengti Vankuveriui.¹¹⁹ Šis miestas buvo didesnis¹²⁰ už prieš jį tris žiemos OŽ priėmusius miestus – Naganą (1998 m., Japonija)¹²¹, Solt Leik Sitį (2002 m., JAV)¹²², Turiną (2006 m., Italija)¹²³. Lyginant su kitais kandidatais – Pjongčangu (Pietų Korėja) ir Zalcburgu (Austrija) – Vankuveris taip pat buvo didžiausias miestas iš kandidatų, o gyventojų skaičiumi juos lenkė apie dešimt kartų.

Kalbant apie politiškumą ir politinį įsitraukimą, 2001 metų pabaigoje TOK prezidentas susitiko su tuometiniu Kanados ministru Denisu Coderre`u, kuris prižadėjo visokeriopą vyriausybės pagalbą ir finansavimą Pasaulinei antidopingo agentūrai, kurios būstinė nuo 2002 metų įsikūrė Monrealyje (Kanada), nors pati organizacija įsteigta Lozanoje.¹²⁴ Tai, prisimenant Vankuverio kandidatūrą, galima vertinti ir kaip TOK spaudimą priimančiai šaliai. Tiesa, tai susiję ir su ilgamečiu ir pirmuoju WADA prezidentu Dicku Poundu (1999–2007 m. m.), kuris ir yra kilęs iš Monrealio.¹²⁵ Tad vienu ar kitu atveju tai galima vertinti kaip spaudimą Kanados politiniams sluoksniams – ar pačios TOK, ar jos institucijų pareigūnų.

---

¹¹⁸ IOC, „International Olympic Committee Meets to Address Issues of the Day.“ 2002.

<olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2002/11/21/international-olympic-committee-meets-to-address-issues-of-the-day> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹¹⁹ IOC, „IOC Sessions.“ 2015. <olympic.org/Documents/Reference_documents_Factsheets/IOC_Session.pdf> [Žiūrėta 2016 02 15].

¹²⁰ 610 tūkst., 2,4 mln. Lyginant miestus skaičiuojama ir aplinkiniuose rajonuose gyvenantys žmonės, mat žiemos OŽ renginiai vyksta ne tik pačiame OŽ priimančiame mieste.

WPR, „Vancouver Population 2016.“ <worldpopulationreview.com/world-cities/vancouver-population> [Žiūrėta 2016 02 15].

¹²¹ 387 tūkst., prefektūra – 2,2 mln. Citypopulation.de, „Nagano.“ <citypopulation.de/Japan-Nagano.html> [Žiūrėta 2016 02 15].

¹²² 182 tūkst., 1,3 mln. Salt Lake Tourist & Visitor Center, „Demographics.“ <saltlakecityutah.org/salt_lake_demographics.htm> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹²³ 909 tūkst., 2,2 mln. ENAT „City of Turin.“ <accessibletourism.org/?i=enat.en.accessible-cities.1258> [Žiūrėta 2016 02 15].

¹²⁴ WADA, „Contact Us.“ <wada-ama.org/en/contact-us> [Žiūrėta 2016 01 30].

¹²⁵ Olympic Sports, „Dick Pound.“ <sports-reference.com/olympics/athletes/po/dick-pound-1.html> [Žiūrėta 2016 01 18].

Nuo 2003-ųjų OC didėja dėmesys antidopingo kampanijai ir į tai įtraukiami ne tik atletai, bet ir treneriai bei oficialūs delegacijos nariai. Tai pastebima ir per 2002 metų žiemos OŽ metu priimamus sprendimus, pavyzdžiui, kai dėl Baltarusijos atletų nesugebėjimo atlikti dopingo testų ir jų pasitraukimą iš OŽ be leidimo TOK vykdomasis komitetas iki tų pačių metų pabaigos suspendavo finansinę paramą Baltarusijos NOK.¹²⁶

Kiek vėliau bausmės susilaukė ir Austrijos sportininkai, kurie buvo diskvalifikuoti, o šalies NOK buvo įspėtas dėl jos atletų testų rezultatų. Be to, dviejose ateinančiose žiemos OŽ buvo uždrausta dalyvauti dviem jų komandos nariams, kas taip pat yra naujovė.¹²⁷ Tiesa, nors ir sulaukė TOK dėmesio, tačiau Austrija tokių sankcijų kaip Baltarusija nesulaukė,¹²⁸ kas nerodo TOK tęstinumo bei sukelia abejonių dėl vienodo valstybių interpretavimo. Tai paverčia TOK politiniu subjektu – vienu atveju organizacija veikia vienaip, o kitu – kitaip, tad skiriasi TOK poveikis šalims ir jų raidai. Be to, tai lemia sėkmingesnę bendradarbiavimą su tam tikra vyriausybe, šiuo atveju – Austrija.

Be to, pastebimas ir aktyvesnis TOK įsitraukimas į šalių NOK reikalus. Pavyzdžiui, susidomėjęs Irako NOK padėtimi ir susirūpinęs, ar pavyks jam paruošti ir išleisti savo atletus į Atėnų OŽ, pateikė reikalavimą rekonstruoti NOK taip, kad jis atitiktų OC ir TOK etikos reikalavimus. Šiuo klausimu TOK kartu su JT ketina kartu siųsti specialias misijas į šią šalį.¹²⁹ Taip pat pastebimas bendradarbiavimas su JT agentūromis kaip UNESCO, Pasaulio sveikatos organizacija (toliau – PSO),¹³⁰ Raudonoju kryžiumi,¹³¹ kurios turi kur kas stipresnius ryšius su galingomis vyriausybėmis, taigi padeda kur kas labiau įsitraukti į valstybių vidaus politikos reikalus. Taip pat verta išskirti bendradarbiavimą su UEFA, FIFA ir Europos olimpiniais komitetais, kas leidžia teigti, kad TOK savo politiką orientuoja į Europą.¹³²

Taigi, 2000–2003 metų laikotarpiu labiausiai pastebimas TOK dėmesio perorientavimas į kokybinius dalykus kaip OŽ dydžio reguliavimas, OK kontrolė. Taip pat svarbus ir

---

¹²⁶ IOC, „IOC Sanctions Belarussian NOC.“ 2002. <olympic.org/news/media-resources?articleid=55981> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹²⁷ NY Times, „2 Austrians Banned For Blood-Doping“ 2002. <nytimes.com/2002/05/27/sports/plus-olympics-2-austrians-banned-for-blood-doping.html> [Žiūrėta 2016 01 18].

¹²⁸ IOC, „IOC Sanctions Members of the Austrian Cross Country Skiing Team.“ 2002. <www.olympic.org/news/media-resources?articleid=56031> [Žiūrėta 2016 01 19].

¹²⁹ IOC, „IOC Executive Board releases statement on Iraqi athletes and NOC of Iraq.“ 2003. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2003/05/17/ioc-executive-board-releases-statement-on-iraqi-athletes-and-noc-of-iraq> [Žiūrėta 2016 01 17].

¹³⁰ Houlihan, 137.

¹³¹ IOC, „The Olympic Movement and the Red Cross and Red Crescent Movements Sign Cooperation Agreements.“ 2003. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2003/05/16/the-olympic-movement-and-the-red-cross-and-red-crescent-movements-sign-cooperation-agreements> [Žiūrėta 2016 01 17].

¹³² IOC, „Sport at the heart of the European Union's new constitution.“ 2003. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2003/05/17/sport-at-the-heart-of-the-european-unions-new-constitution> [Žiūrėta 2016 01 17].

bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis bei valstybėmis – čia svarbu ir tai, kad TOK neišlaiko pastovios, stiprios pozicijos ir skirtingai interpretuoja panašius dalykus. Taip pat įdomus sutapimas vertinant TOK veiksmus Kanadoje – WADA ir Vankuverio OŽ rengimą – bei JAV valdžios spaudimą dėl saugumo klausimų šalyje.

2.2.2. 2003–2007: dėmesio permetimas į Afriką ir Aziją

2007 metų viduryje Gvatemaloje priimta nauja OC, todėl tai yra šiame darbo skyriuje nagrinėjamo laikotarpio ribos apibrėžimas. Šioje OC pažymima, kad reikia „bendradarbiauti su kompetentingomis viešomis ir privačiomis organizacijomis bei valdžios įstaigomis vardan sporto ir taikos protegavimo“ bei „skatinti ir remti Tarptautinės olimpinės akademijos ir kitų institucijų, kurios dirba vardan olimpinio švietimo, veiklą“, kas atsispindi ir iki šios OC priėmimo vykusioje TOK strategijoje.

Nagrinėjant TOK politiškumą, visų pirma į akis krenta pabrėžimas, kad didžiausias dėmesys skiriamas bendradarbiavimui su politiniu pasauliu, pavyzdžiui, kai J. Rogge`as pasakė, kad „sporto (olimpizmo) vystymasis įmanomas tik tada, jei egzistuoja stiprus bendradarbiavimas tarp sporto, politinio, socialinio ir ekonominio pasaulių“.¹³³

Taigi, neneigiamas politinio pasaulio vaidmuo bei įtaka, bet kaip tik skatinama sąveika su juo. Be to, ilgainiui nuspręsta skatinti NOK, sporto federacijas ir kitas olimpinio judėjimo organizacijas veikti ir palaikyti vyriausybes ir valdžios institucijas – ypač besivystančiose šalyse. Numatyta, kad iki kito kongreso 2008 metų pabaigoje tokios kampanijos jau turėtų būti įgyvendintos¹³⁴ – galima kelti hipotezę, kad tokia data pasirinkta neatsitiktinai, nes tais metais vyko Pekino OŽ, kurioms (bei tuo pačiu šalies NOK), akivaizdu, bus skiriamas didžiausias dėmesys.

Tačiau tuo pačiu didėja ir dėmesys bendradarbiavimui su JT agentūromis taip siekiant didinti dėmesį švietimui, sveikatos apsaugai (itin – ŽIV/AIDS prevencija), aplinkosaugos problemoms ir moterų vaidmeniui visuomenėje bei sporte – dalis šių veiklų beveik ar visiškai neatitinka TOK veiklos kryptių.¹³⁵ Tiesa, čia TOK iš dalies veikia kaip NVO.¹³⁶

---

¹³³ IOC, „Autonomy of the Olympic Movement essential to the development of sport.“ 2006.

<olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/09/25/autonomy-of-the-olympic-movement-essential-to-the-development-of-sport> [Žiūrėta 2016 02 05].

¹³⁴ IOC, „11th World Sport for All Congress calls for urgent and concrete actions.“ 2006.

<olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/11/03/11th-world-sport-for-all-congress-calls-for-urgent-and-concrete-actions> [Žiūrėta 2016 02 05].

¹³⁵ IOC, „IOC and UN confirm strong collaboration on joint programmes.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/01/24/ioc-and-un-confirm-strong-collaboration-on-joint-programmes> [Žiūrėta 2016 02 05].

¹³⁶ NVO skaičius didėja tokiose srityse, kaip žmogaus teisių, aplinkos apsauga, gimstamumo kontrolė, konfliktų prevencija ir demokratizacija. NVO didėja ten, kur prieš tai turėjo itin ribotą įtaką. DeMars, 34.

Galima sakyti, kad su OŽ susiję reguliavimai buvo skirti būtent pajėgumų permetimui į skurdesnius regionus, o į bendradarbiavimą įtraukiamas Pasaulio bankas.¹³⁷ Įdomu tai, kad negrįžtama prie OŽ plėtimo galimybės, nors ir didėja, palyginti su Pekino OŽ,¹³⁸ įplaukos už transliavimo teises,¹³⁹ kas sufleruoja apie didesnio įsitraukimo į besivystančių šalių reikalus galimybę.

Tiesa, TOK įsitraukimas į besivystančių šalių vidaus politiką pastebimas per transliacijos teises – 2006 metų Turino OŽ be teisių apribojimų, kas įgalina dar didesnę jos pasiekiamumą, buvo transliuojamos Afrikoje, į pietus nuo Sacharos dykumos regiono esančiose valstybėse – jų skaičius siekia daugiau nei 40. Tačiau kartu su OŽ transliacijomis teikiama TOK globali reklaminė, olimpizmo principus skatinanti kampanija „Švęskime žmogiškumą“.¹⁴⁰

Olimpinių idealų protegavimas tampa itin svarbia TOK kryptimi, kuriai norima skirti 25 procentus biudžeto ir daugiau kaip 30 procentų žmogiškųjų išteklių,¹⁴¹ kas TOK dar labiau įtraukia į besivystančių regionų problemas. Pavyzdžiui, Kongo sostinėje Kinšasoje kartu su JT surengtos „Taikos žaidynės“, turinčios suteikti alternatyvą smurtui, kuris gali būti ypač gajus prieš ir pačių rinkimų metu. Šios žaidynės yra pirmas toks TOK renginys rengiamas pokonfliktinėje valstybėje nagrinėjamu laikotarpiu.¹⁴² Toks sprendimas buvo pasirinktas neatsitiktinai, mat tuomet Kongo vyko pirmieji demokratiniai rinkimai, tad TOK privalėjo įsitraukti dėl didesnės sąveikos su valdžia ir galimo dalyvavimo valstybės įstatymų bazės kūrimo.¹⁴³

Čia pastebimas NVO būdingas bruožas – jų įtaka didėja tose tarptautinių santykių srityse, kur anksčiau aktyviai reikšėsi tik valstybės ir valstybiniai dariniai, kurie kovoja vienoje ar kitoje pusėje.¹⁴⁴

Tai ypač svarbu kalbant apie šalis, kurios dalyvauja ne po savo vėliava – paskelbta, kad Šiaurės ir Pietų Korėjos jau antrą kartą žygiuos po ta pačia vėliava, kas taps vienu pagrindinių akcentų Atėnų OŽ atidarymo metu.¹⁴⁵ Tam tikru poveikiu šalių raidai galima vadinti tam tikrų šalių NOK

¹³⁷ IOC, „Retrospective 2004.“ 2004. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2004/12/30/retrospective-2004-an-interview-with-jacques-rogge> [Žiūrėta 2016 02 06].

¹³⁸ IOC, „London 2012: Olympic broadcast rights in the Middle East.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/11/08/london-2012-olympic-broadcast-rights-in-the-middle-east>

¹³⁹ Arabų šalių transliavimo sąjunga už Londono OŽ transliavimą 13-oje šalių sumokės 21 mln. USD (18,4 mln. eurų).

¹⁴⁰ 2004 metais prasidėjusi kampanija, kuria siekiama išryškinti olimpinio judėjimo vertybes kaip viltį, ikvėpimą, draugystę, švarų žaidimą. IOC, „Broader coverage of Olympic Winter Games in sub-Saharan Africa“. 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/02/05/broader-coverage-of-olympic-winter-games-in-sub-saharan-africa> [Žiūrėta 2016 02 04].

¹⁴¹ IOC, „The IOC’s situation is good.“ 2005. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2005/07/07/the-iocs-situation-is-good> [Žiūrėta 2016 02 03].

¹⁴² IOC, „Peace Games“ in the Democratic Republic of Congo.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/08/04/peace-games-in-the-democratic-republic-of-congo> [Žiūrėta 2016 02 04].

¹⁴³ Miah, 78.

¹⁴⁴ Paul.

¹⁴⁵ IOC, „Two Koreas march together!“ <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2004/07/02/two-koreas-march-together> [Žiūrėta 2016 02 05].

pripažinimą: 2006 metais buvo pripažintos Maršalo salos (nepriklausomybę paskelbė 1986 metais)¹⁴⁶, o 2007-ais – Tuvalu (1978 m.).¹⁴⁷

Lyginant laikotarpius pastebimas dėmesio permetimas iš vienu regionų į kitus – iš Europos ir Šiaurės Amerikos į Afriką ir Aziją. Artėjant Pekino OŽ pastebimas vis didesnis jaunimo įtraukimas, pavyzdžiui, 2007 metais priimtas Jaunimo OŽ (toliau – JOŽ) projektas. Be to, Pekino OŽOK parūpins maždaug 610 000 „Olimpinio skaitytojo“ kopijų, kurios bus išdalintos sostinės vidurinėse mokyklose,¹⁴⁸ kas padės pristatyti olimpinio judėjimo vertybes milijonams jaunųjų kinų. Tam pasitelkiamos ir didesnę pasiekiamumą turinčios medijos – radijas bei televizija.¹⁴⁹ Vyksta aktyvus vertybinio pagrindo kūrimas, kuris padeda įtvirtinti TOK vaidmenį šalyje.

Be to, vien Pekino kandidatūra, kuri buvo patvirtinta iš antro karto, lydėjo didžiausia informacijos apie OŽ skleidimo kampanija Kinijos istorijoje. Kilus didžiuliam visuomenės susidomėjimui, sureagavo ir šalies švietimo sektorius, tad Olimpinio judėjimo studijų programos dabar yra siūlomos studijuoti kai kuriuose šalies universitetuose. Buvo išleista Olimpinė enciklopedija, visuomenei pristatyti „Olimpiniai liaudies skaitiniai“, pradinėms mokykloms skirtas vadovėlis „Olimpiniai akmenys“, vidurinėms mokykloms – „Olimpinės žinios“, universitetams – „Olimpinis judėjimas“.¹⁵⁰

Taip pat išryškėja dėmesys sričiai, kuri yra beveik nepastebima ankstesniame nagrinėjamame laikotarpyje – aplinkosauga, kuri ypač susijusi su Pekino OŽ dėl didelio šio miesto užterštumo bei visos Kinijos aplinkosaugos politikos. Vadovaujantis terminu „Žalios Olimpinės žaidynės“ buvo imtasi daugybė svarbių priemonių, pavyzdžiui, itin teršiančių elektrinių perkėlimo, anglį naudojančių katilų renovavimo, teršiančių autobusų ir taksi automobilių pakeitimo kur kas švaresniais.¹⁵¹ Dėl transporto pertvarkos aktyviau įsitraukė ir vyriausybė, kuri Kinijoje birželio 23 dieną minimos Olimpinės dienos proga organizuojama masinės žmonių bėgimo varžybas bei milijonus dalyvių pritraukiantį dviratininkų ralį.¹⁵²

---

¹⁴⁶ Central Intelligence Agency, „Marshal Islands.“ <cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/rm.html> [Žiūrėta 2016 02 14].

¹⁴⁷ BBC, „Montenegro gets Serb recognition.“ 2006. <news.bbc.co.uk/2/hi/europe/5083690.stm> [Žiūrėta 2016 02 24].

¹⁴⁸ IOC, „Olympic reader“ for primary schools.“ 2005. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2005/03/18/beijing-2008-olympic-reader-for-primary-schools> [Žiūrėta 2016 02 04].

¹⁴⁹ „Programos poveikis yra labai svarbus. Milijonai kinų vaikų bus supažindinti su Olimpinių vertybių – draugystės, pagarbos ir meistriškumo – jėga ir galia. (...) Taip pat jie per olimpinę istoriją atras ir tyrinės kitas kultūras ir visuomenes.“ IOC, „The Values of the Olympic Movement.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/10/23/the-values-of-the-olympic-movement> [Žiūrėta 2016 02 03].

¹⁵⁰ Ren, 208.

¹⁵¹ IOC, „BOCOG Reports Positive Progress To Kuwait EB“. 2006. <olympic.org/news/beijing-2008-bocog-reports-positive-progress-to-kuwait-eb/54506> [Žiūrėta 2016 02 05].

¹⁵² Ren, 202.

Tačiau toks įsitraukimas yra ilgos kampanijos rezultatas – aplinkosaugos srityje pokyčiai prasidėjo jau 1994 metais, kai TOK pasirašė bendradarbiavimo sutartį su JT aplinkosaugos programa ir po metų įkūrė sporto ir aplinkosaugos komisiją. Tad aplinkos išsaugojimas yra apibrėžiamas kaip trečioji olimpizmo dimensija. 1999 metais JT Aplinkos ir plėtros konferencijoje buvo priimtas „Agenda 21“ dokumentas, kuris taip pat buvo priimtas ir TOK Sesijos metu.¹⁵³

Iki 2003 metų daug dėmesio OŽ kokybei gerinti buvo skiriama ne veltui, mat neskiriant papildomų lėšų plėtimuisi, pajėgumus galima orientuoti į bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis bei besivystančių šalių vyriausybėmis, iš kurių svarbiausias regionas – Afrika, ko kulminacija – pokonfliktinėje valstybėje Kongo rengiamos žaidynės. Taip pat svarbus ir jaunimo įtraukimas, kam pasitarnauja ir JOŽ, kas dar labiau įtraukia TOK į valstybių vidaus reikalų sprendimus, bei sustiprina jos svarbą ir kitais klausimais. Vertinant organizacijų poveikį viena kitoms, Kongo atveju TOK iš to turėjo daugiau naudos, tačiau aplinkosaugos klausimais Pekino OŽ metu TOK kaip tik turėtų būti veikiamas didesnės JT.

2.2.3. 2007–2010: ypatingas dėmesys Pekino OŽ

Šio darbo tyrimo skyriaus laikotarpis apibrėžiamas nuo 2007 metų iki 2010 metų vasario mėnesio, kai buvo priimta nauja OC. Tiesa, didesnių skirtumų tarp OC nėra, tad nesant didesnių institucinių pokyčių ir tam tikros politikos formavimo per oficialius dokumentus, didesnis dėmesys šįkart kreipiamas į pranešimų spaudai ir sesijų metu priimtų nutarimų nagrinėjimą.

Visų pirma, tęsiamas bendradarbiavimas su JT, kurių filosofija, anot J. Rogge'o, „sutampa su olimpinėmis vertybėmis“.¹⁵⁴ Tai taip pat pabrėžia ir JT bei jos generalinis sekretorius Ban Ki-moonas akcentuodamas nuo karo nukentėjusius regionus¹⁵⁵ – bent jau kalbomis išlaikomas bendradarbiavimo tęstinumas ŽIV/AIDS,¹⁵⁶ kitų plačiai paplitusių užkrečiamų ligų prevencija, aplinkos tausojimu, skurdo,¹⁵⁷ OŽ organizavimo metu išskylančio poveikio gamtai mažinimo klausimais. Tiesa, į politinę dienotvarkę grįžta 1996 metais pradėtas bendradarbiavimas pabėgėlių klausimu – bendradarbiaujant

---

¹⁵³ IOC, „TORINO 2006: Education And The Environment.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/02/04/torino-2006-education-and-the-environment> [Žiūrėta 2016 02 05].

¹⁵⁴ IOC, „IOC becomes UN observer.“ 2009. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2009/10/17/ioc-becomes-un-observer> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁵⁵ IOC, „Ban Ki-moon delivers keynote address at Olympic Congress.“ <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2009/10/03/press-release-ban-ki-moon-delivers-keynote-address-at-olympic-congress->> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁵⁶ IOC, „Sport unite to fight HIV & AIDS.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/12/01/sport-unite-to-fight-hiv-aids> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁵⁷ IOC, „IOC President and UN Secretary General agree on increased cooperation.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/01/22/ioc-president-and-un-secretary-general-agree-on-increased-cooperation> [Žiūrėta 2016 02 09].

su JT pabėgėlių agentūra (UNHCR) pradėta kampanija „Davimas – pergalė“ („Giving is Winning“ – angl.), kurios metu renkama drabužių labdara pabėgėlių centruose gyvenantiems žmonėms.¹⁵⁸

Kitaip sakant, artėjant Pekino OŽ į dienvakarę grįžta aktualus klausimas ir dėl organizuojant šias OŽ iš savo gyvenamosios vietos iškeltų žmonių. Ši problema buvo aktuali daugumoje OŽ rengusių miestų – 1980-2008 metais rengiant 15 OŽ apie 2 milijonus žmonių turėjo persikelti gyventi į kitą vietą (vidutiniškai 133 tūkst. žmonių per vienas OŽ), tačiau vien rengiantis Pekino OŽ šis skaičius pasiekė panašią ribą. Prie to prisidėjo ir tai, kad 2005 metais aukščiausiojo teismo sprendimu žemesnės instancijos teismai nustojo kelti iškeldintųjų bylas, kas yra aiškiausias žmogaus teisių pažeidimas. Be to, pradėta įgyvendinti „perauklėjimo per darbą“ programa, kuri dar buvo vadinama įkalinimo be teismo forma, nukreipta prieš benamius, aktyvistus ir advokatus. Visa tai buvo daroma prisidengiant nacionaliniais interesais.¹⁵⁹

Itin ryškūs ir seksualinės prievartos išvengimo bei lyčių lygybės klausimai – manoma, kad per sportą besiformuojantys elgesio pokyčiai leidžia sumažinti šių problemų mastą.¹⁶⁰ Ši problema minima ir per sveikintinus pavyzdžius, kaip skirtas apdovanojimas už indėlį į palestiniečių mergaičių fizinį ugdymą. Tokie apdovanojimai teikiami nuo 2000-ųjų,¹⁶¹ tačiau šįkart daugiau dėmesio yra skiriama šio apdovanojimo išviešinimui. Lyčių lygybė pabrėžiama ir Pekino OŽ metu, pavyzdžiui, paminima, kad moterų tinklinio komandų OŽ bus tiek pat kiek ir vyrų – 12.¹⁶² Taip pat išryškinama, kad šiose OŽ dalyvavo rekordinis skaičius moterų – net 45 procentai.¹⁶³

Afrikai nagrinėjamu laikotarpiu yra skiriamas ypatingas dėmesys, kuris dar labiau sustiprėja lyginant su 2003–2007 metų laikotarpiu. Pabrėžiami ir TOK projektai kartu su JT – paminėta Kongo Demokratinė Respublika ir Liberija,¹⁶⁴ kurios pavyzdį kaip „skirtingos organizacijos sukuria sinergiją vardan bendro tikslo“ bei finansinį TOK indėlį pabrėžė ir jo prezidentas.¹⁶⁵ Kad socialinių problemų sprendimo per sportą programa yra veiksminga, pabrėžiama per PAR pavyzdį įveikiant rasizmo

---

¹⁵⁸ IOC, „A successful partnership: IOC And UNHCR.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/06/13/a-successful-partnership-ioc-and-unhcr> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁵⁹ Lenskyj, 16-20.

¹⁶⁰ IOC, „Olympic Truce Resolution Wins Support of the United Nations.“ 2007. <olympic.org/news/beijing-2008-olympic-truce-resolution-wins-support-of-the-united-nations/55125> [Žiūrėta 2016 02 09].

¹⁶¹ IOC, „Prime Minister of Jamaica wins IOC World Women and Sport Trophy.“ 2007.

<olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/03/08/prime-minister-of-jamaica-wins-ioc-world-women-and-sport-trophy> [Žiūrėta 2016 02 10].

¹⁶² IOC, „Norwegian women’s team on the road to Beijing.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/12/18/norwegian-womens-team-on-the-road-to-beijing> [Žiūrėta 2016 02 07].

¹⁶³ IOC, „IOC President Remarks to the 120th IOC Session.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/24/ioc-president-remarks-to-the-120th-ioc-session> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁶⁴ IOC, „Sport for Peace: A project launched in Liberia.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/03/02/sport-for-peace-a-project-launched-in-liberia> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁶⁵ IOC, „Sport for Peace project brings together thousands of Liberians.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/04/12/sport-for-peace-project-brings-together-thousands-of-liberians> [Žiūrėta 2016 02 08].

problemas – šios šalies „renesansas per sportą yra realybė“¹⁶⁶ – įtraukiami ir istoriniai pavyzdžiai, ko anksčiau nebuvo. Tai galima aiškinti savo veiksmų legitimizavimu pasinaudojant analogijomis.

Dar didesnis dėmesys skiriamas jaunimui, kuris veikiamas ir per švietimo skatinimą tokiose šalyse, kaip Alžyras (įsteigta Nacionalinė olimpinė akademija), kurioje vyko 2007 metų Afrikos žaidynės.¹⁶⁷ Taip pat minimi ir Ugandos,¹⁶⁸ Zambijos,¹⁶⁹ Lesoto¹⁷⁰ pavyzdžiai, kai TOK tiesiogiai investuoja į infrastruktūros projektus – plėtojamas „Olympafrica“ projektas, o būtent anksčiau aptarti komunikacijos pavyzdžiai leidžia legitimizuoti šį veiksmą.

Tiesa, į problemas per sporto renginius žvelgiama ne tik Afrikoje – „Taika per sportą“ iniciatyva 2007 metais Jordanijoje buvo organizuojama vasaros stovykla, kurioje dalyvavo žmonės iš konfliktų zonų. Šioje stovykloje buvo mokama per sportą sutelkti jaunimą į darnias bendruomenes.¹⁷¹ Kaip nacionalinio identiteto formavimo per sportą pavyzdys yra pateikiamas Rytų Timoras, kai futbolo rungtynės, nepaisant itin prastų sąlygų, sutraukė didžiulę minią žiūrovų.¹⁷² Tad didėjant TOK pajėgumams ir galioms, plečiama ir TOK įsitraukimo geografija – Azerbaidžane pradedama kampanija, kuria siekiama išvalyti aplinką nuo užsilikusių minų. Šis projektas buvo pradėtas dar 2005 metais kartu su Raudonuoju kryžiumi, tačiau pradėtas aktyviau viešinti tik 2008 metų pabaigoje, kai pasijautė pirmieji pozityvūs rezultatai – vyksta įvykių atranka, pateikiami tie įvykiai, kurie susilaukė sėkmės – taip kuriamas sėkmingo ir gerą pavyzdį į besivystančias ar pokonfliktines šalis įnešantį TOK.¹⁷³ Beje, pranešimuose spaudai pilna vietinių minčių apie programą bei jos naudą, kas dar labiau sustiprina projekto naudos išpūdį.¹⁷⁴

Stiprėja TOK įsitraukimas vertinant ne tik geografinį veiksnį, bet ir poveikį valstybėms, pavyzdžiui, bendros Korėjos komandos OŽ metu klausimas, kuris turėtų būti įgyvendintas jau Pekino

---

¹⁶⁶ IOC, „Nelson Mandela: a strong voice for sport.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/05/24/nelson-mandela-a-strong-voice-for-sport> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁶⁷ IOC, „The IOC President in Algeria.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/12/20/the-ioc-president-in-algeria> [Žiūrėta 2016 02 09].

¹⁶⁸ IOC, „HIV & AIDS prevention through sport.“ 2009. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2009/08/28/hiv--aids-prevention-through-sport-making-it-work-in-eastern-africa> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁶⁹ IOC, „Sport for Hope Centre in Zambia to open soon.“ 2010. <olympic.org/news/sport-for-hope-centre-in-zambia-to-open-soon/76912> [Žiūrėta 2016 02 09].

¹⁷⁰ IOC, „IOC President continues tour through Africa.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/05/23/ioc-president-continues-tour-through-africa> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁷¹ IOC, „Peace Through Sport“ campaign launched in Jordan.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/04/24/peace-through-sport-campaign-launched-in-jordan> [Žiūrėta 2016 02 07].

¹⁷² IOC, „Sport, a tool for development.“ 2009. <olympic.org/news/sport-a-tool-for-development/209689> [Žiūrėta 2016 02 10].

¹⁷³ IOC, „Play safely.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/12/16/play-safely-landmine-free-sport-areas-for-azerbaijans-youth> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁷⁴ IOC, „IOC supports efforts to eradicate anti-personnel mines in Azerbaijan.“ 2009. <olympic.org/news/ioc-supports-efforts-to-eradicate-anti-personnel-mines-in-azerbaijan/209684> [Žiūrėta 2016 02 08].

OŽ metu bei tapti vienu pagrindinių jų akcentų.¹⁷⁵ Vertinant šį veiksmą, galima teigti, kad propaguojama sena Korėjų suvienijimo idėja, kam priešinasi Kinija – ji ne tik prarastų sąjungininkę Šiaurės Korėją, bet ir leistų regione labiau įsigalėti JAV. Kiek vėliau, prieš pat Vankuverio OŽ, TOK neribotam laikui suspendavo Kuveito NOK dėl to, nes valdžia mėgino jam daryti įtaką.¹⁷⁶ Taip pat įtakos darymu šalies raidai galima laikyti Juodkalnijos pripažinimą – ji nepriklausomybę paskelbė 2006 metų viduryje, o jau 2007 metų vasarį jos NOK pripažino TOK.¹⁷⁷

Į dienvakarę grįžta dopingo klausimas, kuris tęsiasi dar nuo Turino OŽ,¹⁷⁸ bei yra ypač sugriežtinamas Pekino OŽ metu (dopingo testų skaičius didėja nuo 3600 iki 4500) ir taip pabrėžiama švaraus žaidimo svarba.¹⁷⁹ Tokie sprendimai davė rezultatų, kai OŽ metu buvo sugauti 4 dopingą vartoję asmenys, o prieš OŽ – beveik 40.¹⁸⁰

Šiuo laikotarpiu pastebima ir nauja TOK kryptis – pagrindinių rėmėjų darbų viešinimas – tokia reklama didžiulėms rinkoms padeda pritraukti daugiau rėmėjų ir padidinti iš už reklamą gaunamą pelną. Tarp pavadinimų – „McDonald’s“,¹⁸¹ kuris pabrėžia jaunimo svarbą,¹⁸² „Samsung“,¹⁸³ „Panasonic“,¹⁸⁴ „Visa“,¹⁸⁵ „Coca-Cola“, pabrėžianti Kinijos svarbą pasaulyje¹⁸⁶ bei aplinkosaugos svarbą. Jos kampanija akcentuoja plastikinės taros perdirbimą. Dar didesnio įsitraukimo siekiama pasitelkiant žmonių figūras – apie olimpinio deglo nešėjus, aplinkosaugai nusipelnčius asmenis

---

¹⁷⁵ IOC, „A step further towards a unified Korean team in 2008.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/12/22/a-step-further-towards-a-unified-korean-team-in-2008> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁷⁶ IOC, „The IOC suspends the NOC of Kuwait.“ 2010. <olympic.org/news/the-ioc-suspends-the-noc-of-kuwait/75924> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁷⁷ IOC, „Montenegro to become the 204th National Olympic Committee.“ 2007. <www.olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/02/07/montenegro-to-become-the-204th-national-olympic-committee> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁷⁸ IOC, „Six Austrian Athletes Declared Permanently Ineligible.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/04/25/torino-2006-six-austrian-athletes-declared-permanently-ineligible> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁷⁹ IOC, „IOC announces more stringent measures in its fight against doping.“ 2008. <olympic.org/news/ioc-announces-more-stringent-measures-in-its-fight-against-doping/53171> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁸⁰ IOC, „Beijing Games: Facts and Figures.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/24/beijing-games--facts-and-figures> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁸¹ IOC, „McDonald’s „Lost Ring.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/20/mcdonalds-lost-ring> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁸² IOC, „McDonald’s honoured kids in its latest programme.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/26/mcdonalds-honoured-kids-in-its-latest-programme> [Žiūrėta 2016 02 07].

¹⁸³ IOC, „A Rendezvous with Samsung!“ 2010. <olympic.org/news/a-rendezvous-with-samsung/76859> [Žiūrėta 2016 02 09].

¹⁸⁴ IOC, „Another first at the Games thanks to Panasonic.“ <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/23/another-first-at-the-games-thanks-to-panasonic> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁸⁵ IOC, „Visa encouraged kids to draw on their imaginations.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/27/visa-encouraged-kids-to-draw-on-their-imaginations> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁸⁶ IOC, „New Coca-Cola - Beijing 2008 Olympic Composite Logo.“ 2007. <olympic.org/news/new-coca-cola-beijing-2008-olympic-composite-logo/54605> [Žiūrėta 2016 02 07].

kuriamas dokumentinis filmas. Kampanija taip pat numato padėti pagerinti oro kokybę Pekine¹⁸⁷ bei visoje šalyje.¹⁸⁸

Dėl aplinkosaugos klausimų smogo nuolat kamuojamame Pekine padėtis buvo aptarta ir su JT atstovais, tad įtraukiamos ir papildomos organizacijos, kurios sustiprina problemos svarbą ir TOK užnugarį – TOK lyg veikia per transnacionalinius advokatavimo tinklus. Tiesa, toks bendradarbiavimas su JT vyksta jau nuo 1994 metų bei buvo pabrėžiamas ir Turino OŽ metu. Aplinkosauga, beje, pabrėžiama kaip „trečioji olimpinio judėjimo dimensija“¹⁸⁹ (ypač dėl atletų sveikatos),¹⁹⁰ tad galima teigti, kad aplinkosaugos klausimas turėtų būti vis svarbesnis artėjant Sočio OŽ.¹⁹¹

Svarbu ir tai, kad dėl aplinkosaugos klausimų įtraukiamos vietinės NVO, o bendradarbiavimo dėka sumontuotos modernios vėdinimo sistemos, o iš gatvių bent trumpam dingo maždaug 200 tūkst. automobilių.¹⁹² Tačiau tuo pačiu turėjo būti vystomas viešasis transportas, nes OŽ metu kaip tik išaugs keleivių srautai – dėl to praplėstas ir atnaujintas metro bei visas viešojo transporto tinklas. Beje, toks TOK, JT ir NVO dėmesys pareikalavo ir didžiulio Pekino indėlio – į aplinkosauginius projektus investuota daugiau kaip 16 milijardų JAV dolerių.¹⁹³ Ilgalaikiai projektai naudos jau davė ir atidarymo metu, kai nustatyta, kad oro kokybė yra geriausia per visą dešimtmetį bei atitinka PSO reikalavimus.¹⁹⁴

Tiesa, panašios iniciatyvos ir nuveiktų darbų pabrėžimas buvo pastebimas ir po Turino OŽ, tačiau pranešimų skaičius ir jiems skiriamas dėmesys yra kur kas mažesnis.¹⁹⁵ Būtent Kinijos veiksnys šiame nagrinėjamame laikotarpyje yra svarbiausias ir itin išsiskiria lyginant su anksčiau vykusiomis OŽ.

Šis klausimas iškeliamas ne veltui, mat Pekinas iš pat pradžių žadėjo surengti ekologiškas OŽ. Jas norėta pasitikti su šūkiu „Naujas Pekinas, puikios Olimpinės žaidynės“, tačiau šios versijos buvo

---

¹⁸⁷ IOC, „Coca-Cola goes green and reveals its eco-friendly efforts.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/12/coca-cola-goes-green-and-reveals-its-eco-friendly-efforts> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁸⁸ IOC, „The Environment: A TOP Priority.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/10/26/the-environment-a-top-priority> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁸⁹ IOC, „IOC and UNEP meet in Nairobi.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/01/12/ioc-and-unep-meet-in-nairobi> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁹⁰ IOC, „IOC analyses Beijing air quality data.“ 2008. <olympic.org/news/ioc-analyses-beijing-air-quality-data/55321>

¹⁹¹ IOC, „Greening The Games.“ 2009. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2009/03/31/greening-the-games> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁹³ IOC, „Greening China after the Olympic Games.“ 2008. <olympic.org/news/greening-china-after-the-olympic-games/53260> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁹⁴ IOC, „Beijing Games: Facts and Figures.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/24/beijing-games--facts-and-figures> [Žiūrėta 2016 02 08].

¹⁹⁵ IOC, „Final „Green“ Report Launched.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/12/06/torino-2006-final-green-report-launched> [Žiūrėta 2016 02 08].

greitai atsisakyta, nes ši reikštų, kad Kinija ketina pakeisti pačias OŽ.¹⁹⁶ Norint užgniaužti bet kokius protestus, kinai naudojo devizą „pačios geriausios olimpinės žaidynės“, kuris turėjo suvienyti šalies gyventojus.¹⁹⁷ Be to, reikia priminti, kad Pekino OŽ lydėjo didžiausia istorijoje informacijos apie OŽ skleidimo kampanija Kinijos istorijoje.¹⁹⁸

Tad TOK ypatingą dėmesį skyrė švietimui, kas, žinant olimpizmo ir sporto apskritai svarbą visuomenei, tampa itin racionali pasirinkimu – Pekino OŽ „pažymės svarbų etapą“ olimpiniam judėjimui, mat su judėjimo idėjomis bus supažindinta penktadalis pasaulio populiacijos.¹⁹⁹ Negana to, olimpinis švietimas numatomas daugiau nei 400 tūkstančių mokyklų ir palies 400 milijonų žmonių. Minimimi ir kalbų konkursai, kurie skatina olimpizmą mokyklose. Taip TOK skleidžia ne tik olimpizmo, bet ir vakarietiškas idėjas bei laisves, mat pabrėžiama „tarptautinė draugystė“.²⁰⁰ Tokie TOK veiksmai yra ne kas kita, kaip įtakos darymas Kinijos vidaus reikalams per pabrėžiamą tarptautiškumą ir mokymąsi iš gerų pavyzdžių – vakarietiško vertybių.²⁰¹

Tarptautiškumas pabrėžiamas ne šiaip sau – būtent per jį, manoma, OŽ duos „pozityvų efektą Kinijos socialiniam ir ekonominiam vystymuisi“, o Kinijos pavyzdys lyginamas su 1988 metų Seulo OŽ ir jo „atnešta nauda Pietų Korėjos kultūrai ir ekonomikai“.²⁰² OŽ pabrėžiamos kaip katalizatorius pasikeitimams, kam padeda ir viešumas – atidarymo ceremonijoje dalyvavo per 25 tūkstančiai žiniasklaidos atstovų.²⁰³

TOK taip pat pabrėžia ir žmogaus teisių bei Tibeto klausimą, tačiau teigiama, kad TOK nėra aktyvistų ar politinė grupė, tad negali tiesiogiai daryti įtakos Kinijos vidaus politikai šiuo klausimu²⁰⁴ bei pabrėžia, kad OŽ metu neturėtų būti jokių demonstracijų, kurių metu būtų skleidžiama propaganda ar kitaip pabrėžiama politinė ar religinė laikysena.²⁰⁵ Daugybės kritikos šiuo klausimu buvo sulaukta ir prieš OŽ. Dalai Lamos vadovaujama ir Dharamšaloje posėdžiaujanti nuo 1950 metų

---

¹⁹⁶ Guoqi, 243.

¹⁹⁷ Lenskyj, 20.

¹⁹⁸ Ren, p. 208.

¹⁹⁹ IOC, „Looking Back on an Olympic Year.“ 2006. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2006/12/29/looking-back-on-an-olympic-year> [Žiūrėta 2016 02 07].

²⁰⁰ IOC, „Olympic education: a lasting benefit for China’s schoolchildren.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/06/13/olympic-education-a-lasting-benefit-for-chinas-schoolchildren> [Žiūrėta 2016 02 08].

²⁰¹ IOC, „Olympic education for 400 million young people in China.“ 2007. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2007/08/17/olympic-education-for-400-million-young-people-in-china> [Žiūrėta 2016 02 08].

²⁰² IOC, „UN Secretary General visits the IOC.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/01/22/un-secretary-general-visits-the-ioc> [Žiūrėta 2016 02 08].

²⁰³ IOC, „Freedom of expression is a basic human right.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/04/10/freedom-of-expression-is-a-basic-human-right> [Žiūrėta 2016 02 08].

²⁰⁴ IOC, „Statement by Jacques Rogge.“ 2008. <olympic.org/news/statement-by-jacques-rogge-president-of-the-international-olympic-committee/53139> [Žiūrėta 2016 02 09].

²⁰⁵ IOC, „Freedom of expression is a basic human right.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/04/10/freedom-of-expression-is-a-basic-human-right> [Žiūrėta 2016 02 09].

okupuoto Tibeto vyriausybė yra pareiškusi, kad teisės rengti OŽ suteikimas Kinijai leis jai netrukdomai užsiimti represijomis ar netgi jas paspartinti. Pekino OŽ taip pat susilaukė tokių organizacijų kaip „Amnesty International“, „Human Rights Watch“, „Team Darfur“, „Žurnalistai be sienų“ dėmesio. Tibetą palaikantys visame pasaulyje protestuotojai degino vėliavas ir bandė sutrukdyti olimpinio deglo nešimui.²⁰⁶ Tad šis klausimas visgi buvo įtrauktas į TOK dienotvarkę per spaudimą ar naudojantis transnacionaliniais advokatavimo tinklais.

Prie spaudimo šiais klausimais prisijungė ir valstybės. Pirmąkart Kinijai gauti teisę surengti OŽ sukliudė ir JAV įsikišimas: jos išreiškė priešpriešą Pekino kandidatūrai dėl žmogaus teisių pažeidimų, kurie „neatitinka olimpinių idealų“,²⁰⁷ kas buvo aiškiausias prieš Kiniją nukreiptas politinis aktas. Manyta, kad Kinija OŽ naudosis ne jos renginio idėjoms skleisti bei propaguoti bei kaip galingą propagandos mašiną, kuri turėtų įtvirtinti šalies galią pasaulyje.²⁰⁸

Nors TOK šiais klausimais stengėsi laikytis nuošalyje, tačiau turėjo įsitraukti tuomet, kai Kinija pradėjo riboti interneto prieigą, kas pradėjo kliudyti žiniasklaidai nušviesti įvykius Pekine – įveliamas ne tik OŽOK, bet ir šalies valdžios institucijos, tad vyksta tiesioginis poveikio valdžiai darymas.²⁰⁹ To neįmanomumas buvo pabrėžtas kalbant apie žmogaus laisves ir teises, nors dėmesį į šią problemą atkreipė ir tokios organizacijos, kaip „Amnesty International“, JT Žmogaus teisių taryba ir kitos organizacijos. Jos pranešė apie žmogaus teisių pažeidimus ir apie protestuojančiųjų represijas.²¹⁰

Beje, interneto cenzūros klausimas buvo greitai išspręstas, nes laisva interneto prieiga buvo vienas svarbiausių išipareigojimų,²¹¹ t. y. TOK teigė, kad taip Kinija pažeistų dėl OŽ rengimo sudarytą kontraktą. Tad TOK turi didelius politinius svetus, kurie leidžia daryti spaudimą ir rodo TOK galią priimančiai šaliai.²¹²

Kritikos Kinija sulaukė ir po OŽ, kai teigiama, kad „ne viskas buvo idealu“ – ateityje Kinija turėtų tapti atviresnė, o interneto cenzūros pavyzdžiu pabrėžiama, kad pasikeitimai galimi. Be to, anot TOK, OŽ padėjo Kinijai atsiverti pasauliui, kas turės ilgalaikių pozityvių rezultatų.²¹³

---

²⁰⁶ Miah, 69.

²⁰⁷ Ten pat, 76.

²⁰⁸ Jarvie, 53

²⁰⁹ IOC, „IOC Statement on Internet Access“ <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/07/31/ioc-statement-on-internet-access> [Žiūrėta 2016 02 09].

²¹⁰ Miah, 17.

²¹¹ IOC, „Internet Access for Accredited Media during the Olympic Games.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/04/ioc-statement---internet-access-for-accredited-media-during-the-olympic-games> [Žiūrėta 2016 02 09].

²¹² IOC, „Update from the IOC regarding Internet Access.“ 2008. <olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/01/update-from-the-ioc-regarding-internet-access> [Žiūrėta 2016 02 08].

²¹³ IOC, „IOC President Jacques Rogge Predicts Positive Legacy From Games.“ 2008.

<olympic.org/content/news/media-resources/manual-news/1999-2009/2008/08/24/ioc-president-jacques-rogge-predicts-positive-legacy-from-games> [Žiūrėta 2016 02 08].

Apibendrinant, TOK užėmė liberalią poziciją, kai manyta, jog per viešumą ir daugybę šalyje apsilankančių žmonių bus sustiprinti Kinijos ryšiai su užsienio šalimis, kas prives daugiau laisvių šalies piliečiams suteikimo. Tokie norai nebuvo laužti iš piršto, mat pirmieji pozityvių pasikeitimų rezultatai buvo matomi jau prieš 2000-aisiais įvykusį Pekino paraiškos teikimą, po 14 metų nelaisvės iš kalėjimo buvo paleistas disidentas Wei Jingshengas, tačiau po nelaimėjusios kandidatūros vėl suimtas.²¹⁴

Taigi, TOK tik iš dalies atspindėjo įvairių NVO poziciją Pekino OŽ metu, t.y., neveikė kaip transnacionalinis advokatavimo tinklas, tačiau veikė per JT. Taip pat svarbu pabrėžti, kad šiuo laikotarpiu savo įtaką TOK stiprino ir besivystančiose šalyse, t. y., išlaikė ilgalaikę politiką, tačiau tuo pačiu paneigė savo įsipareigojimus riboti OŽ dydį – Pekino OŽ buvo brangiausias iki tol rengtos OŽ. Taip pat kur kas didesnis dėmesys skiriamas švietimui, kas ne tik labiau įtraukia žmones, bet ir kur kuriamas vertybinis pagrindas per olimpizmo skiepijimą jaunimui. Galima manyti, kad tokia TOK strategija turėtų išlikti ir toliau, o TOK kaip politinis subjektas ir tarptautinių santykių veikėjas turėtų stiprėti.

2.2.4. 2010-2013: žmogaus teisių Rusijoje klausimas

Šio darbo skyriaus pagrindine ašimi ir tiriamo laikotarpio riba galime laikyti 2013 metų rugsėjį, kai buvo išrinktas naujasis TOK prezidentas Thomas Bachas, o J. Rogge`as buvo prisaikdintas TOK garbės prezidentu.²¹⁵ Šiuo laikotarpiu, palyginti su ankstesniais tiriamais laikotarpiais, didesnių skirtumų dienotvarkėje neatsirado, tačiau būtina išskirti Sočio OŽ.

Visų pirma, ir toliau nuosekliai didinamas bendradarbiavimas su JT. Dėl to surengtas ir bendras forumas, kuriame išskiriamas ir įtakos darymas nacionalinėms vyriausybėms, kad šios įtrauktų sportą į savo vystymo politiką. Taip pat pabrėžiama ir tinklo struktūros principu veikianti informacijos dalijimosi platforma, kuri neleistų kartotis atliekamiems veiksams, t.y., kuriamos naujos institucijos.²¹⁶

---

²¹⁴ Jarvie, 128.

²¹⁵ IOC, „IOC Session votes on Executive Board positions.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-session-votes-on-executive-board-positions/208952> [Žiūrėta 2016 02 12].

²¹⁶ IOC, „Sport to push UN Millennium Development Goals.“ 2010. <olympic.org/news/sport-to-push-un-millennium-development-goals/90060> [Žiūrėta 2016 02 12].

Taip pat minima JT Narkotikų ir nusikalstamumo tarnyba (UNODC (bendradarbiauja jau nuo 1990-ųjų)),²¹⁷ UNHCR, su kuria pradėta švietimo kampanija Namibijoje,²¹⁸ kartu su PSO gerinama fizinė gyventojų sveikata (tiesioginis bendradarbiavimas su 205 pasaulio NOK).²¹⁹

Galiausiai, pirma kartą pabrėžiama, kad TOK, naudodamas sportą, ketina padėti pasiekti JT Tūkstantmečio vystymosi uždavinius,²²⁰ kurie sutampa su Olimpino judėjimo ideologija.

Ilgametis bendradarbiavimas duoda naudos ir pačiam TOK, kuris 2009 metais gauna JT stebėtojo statusą, kuriuo organizacijos atstovai stebėtojo teisėmis gali dalyvauti Generalinėje asamblėjoje,²²¹ o JT balandžio 6 dieną paskelbė tarptautine Sporto vystymuisi ir taikai diena. Diena pasirinkta todėl, nes būtent šią dieną įvyko pirmosios modernios OŽ.²²² Tai rodo ir itin glaudų TOK bei JT bendradarbiavimą.

Užsitikrinus didesnę JT palankumą ir bendradarbiavimą, plečiama TOK veiklos geografija – Zambijoje, bendradarbiaujant su vyriausybe, vietiniu NOK ir šešiomis tarptautinėmis sporto federacijomis, įkurtas olimpinis jaunimo centras,²²³ kurio pagalba nukentėjusiems nuo minų Afganistane,²²⁴ vystymosi programa nuo žemės drebėjimo nukentėjusiame Haiityje, ŽIV prevencijos kampanijos Afrikoje.²²⁵ Taip pat minima Kosta Rika, Kambodža, Ruanda (dirbama su UNICEF),²²⁶ Burundis, kur vyksta bendras projektas su JT Vystymosi programa.²²⁷ Atsigręžiama ir į Europą, kur TOK ir taip stiprus – Slovėnijoje NOK iniciavo aplinkos tvarkymo akciją.²²⁸

Tačiau svarbiausiu nauju veiksmu laikytina viena didžiausių pagal gyventojų skaičių valstybių pasaulyje – Indija, kurią susitikimuose atstovauja aukščiausi šalies politikai.²²⁹ Kaip ir kituose

---

²¹⁷ IOC, „IOC and UNODC team up.“ 2011. <olympic.org/news/ioc-and-unodc-team-up/129736> [Žiūrėta 2016 02 12].

²¹⁸ IOC, „IOC President meets with UN Secretary-General Ban-Ki Moon.“ 2011. <olympic.org/news/ioc-president-meets-with-un-secretary-general-ban-ki-moon/209700> [Žiūrėta 2016 02 12].

²¹⁹ IOC, „IOC and WHO strengthen partnership.“ 2010. <olympic.org/news/ioc-and-who-strengthen-partnership/94731> [Žiūrėta 2016 02 12].

²²⁰ IOC, „Sport to push UN Millennium Development Goals.“ 2010. <olympic.org/news/sport-to-push-un-millennium-development-goals/90060> [Žiūrėta 2016 02 14].

²²¹ IOC, „First UN-IOC Forum shows way forward.“ 2010. <olympic.org/news/development-through-sport-first-un-ioc-forum-shows-way-forward/90465> [Žiūrėta 2016 02 14].

²²² IOC, „UN creates International Day of Sport for Development and Peace.“ 2013. <olympic.org/news/un-creates-international-day-of-sport-for-development-and-peace/207997> [Žiūrėta 2016 02 14].

²²³ IOC, „First UN-IOC Forum shows way forward.“ 2010. <olympic.org/news/development-through-sport-first-un-ioc-forum-shows-way-forward/90465> [Žiūrėta 2016 02 13].

²²⁴ IOC, „IOC support to disadvantaged communities through sport.“ 2012. <olympic.org/news/ioc-support-to-disadvantaged-communities-through-sport/151927> [Žiūrėta 2016 02 12].

²²⁵ IOC, „Sport to push UN Millennium Development Goals.“ 2010. <olympic.org/news/sport-to-push-un-millennium-development-goals/90060> [Žiūrėta 2016 02 12].

²²⁶ IOC, „IOC President visits sports projects in Africa.“ 2011. <olympic.org/news/ioc-president-visits-sports-projects-in-africa/138199> [Žiūrėta 2016 02 12].

²²⁷ IOC, „IOC launches new Community Youth Sport Centre in Burundi.“ 2011. <olympic.org/news/ioc-launches-new-community-youth-sport-centre-in-burundi/138221> [Žiūrėta 2016 02 12].

²²⁸ IOC, „For a Green Sport.“ 2010. <olympic.org/news/for-a-green-sport/91000> [Žiūrėta 2016 02 12].

²²⁹ IOC, „IOC, NOC of India and Government of India meet in Lausanne.“ 2010. <olympic.org/news/ioc-noc-of-india-and-government-of-india-meet-in-lausanne/92496> [Žiūrėta 2016 02 12].

laikotarpiuose, taip ir čia figūruoja Izraelio-Palestinos klausimas. Šįkart TOK prezidentas susitiko su valdžios atstovais ir aplankė pabėgėlių stovyklą Vakarų krante. Su Izraelio prezidentu buvo aptartas palestiniečių sportininkų laisvo judėjimo klausimas. Taip pat nutarta surengti susitikimą Lozanoje,²³⁰ tad TOK perima tarpininko vaidmenį, kas įrodo jo galią. Klausimo svarba ir TOK advokatavimo galimybės parodomos, kai TOK pasirūpino, kad Izraelis ir Palestina dalyvautų Viduržemio regiono žaidynėse.²³¹

Nagrinėjamame laikotarpyje iškyla dar du poveikio valstybėms atvejai. Pirma, pabrėžiamas dar prieš Pekino OŽ prasidėjęs bendradarbiavimas su Taivano transliuotoju suteikiant jam teises transliuoti Londono OŽ.²³² Kaip žinia, Taivano – Kinijos santykiai yra itin įtempti, o tokiu veiksmu TOK lyg ir pripažįsta ir Taivano legitimumą. Be to, Kinija tuo metu ruošėsi 2014 metų JOŽ, kas daugiau ar mažiau apribojo jos veiksmų laisvę. Galima teigti, kad TOK, pasinaudodamas teisės rengti OŽ suteikimu, inicijuoja tam tikrus šalių vidaus politiką veikiančius veiksmus. Beje, minint J. A. Samarancho atminimą, pabrėžta, kad vienas svarbiausių jo darbų tikslų – Kinijos įtraukimas,²³³ kas iš dalies paaiškina, kodėl toks didelis dėmesys jai ir yra skiriamas.

Kitas svarbus klausimas – Panamoje buvo sprendžiama vietinio NOK rinkimų problema, o visa tai buvo derinama su šalies vadovu.²³⁴ Galiausiai TOK pradėjo vyriausybės spaudimą, kad ši užtikrintų tik vienos sporto organizacijos buvimą ir laisvą sportininkų dalyvavimą vietiniuose bei tarptautiniuose sporto renginiuose.²³⁵ Beje, šiam klausimui skiriamas nemenkas TOK dėmesys.

Tačiau svariausią žodį TOK tarė kalbant apie Sočio OŽ, kurios jau iškart buvo kritikuojamos dėl OŽ pasirinktos vietos, nes ten buvo vykdytas „Čerkesų genocidas“.²³⁶ Be viso to, dėl Rusijoje įsigaliojusių netradicinės seksualinės orientacijos diskriminavimą įteisinančių įstatymų TOK kaip mat kreipėsi į Rusijos valdžią, teigdamas, kad „sportas yra žmogaus teisė nepriklausomai nuo rasės, lyties ir seksualinės orientacijos. (...) Žaidynės neturėtų nieko diskriminuoti. (...) Mes (TOK) didžiausiomis pastangomis priešinsimės, jei bent viena šių vertybių bus bandoma pažeisti“. Spaudimas pasiteisino ir greitai TOK sulaukė Rusijos vyriausybės patvirtinimo, kad nauji įstatymai

---

²³⁰ IOC, „IOC President concludes visit to Jordan, Palestine and Israel.“ 2010. <olympic.org/news/ioc-president-concludes-visit-to-jordan-palestine-and-israel/103086> [Žiūrėta 2016 02 14].

²³¹ IOC, „IOC praises call for participation of athletes from the NOCs of Israel and Palestine in next Mediterranean Games.“ 2011. <olympic.org/news/ioc-praises-call-for-participation-of-athletes-from-the-nocs-of-israel-and-palestine-in-next-mediterranean-games/143502> [Žiūrėta 2016 02 14].

²³² IOC, „IOC awards 2012 broadcast rights in Chinese Taipei.“ 2011. <olympic.org/news/ioc-awards-2012-broadcast-rights-in-chinese-taipei/122799> [Žiūrėta 2016 02 12].

²³³ IOC, „1980-2001: The Samaranch Years.“ 2010. <olympic.org/news/1980-2001-the-samaranch-years/78510> [Žiūrėta 2016 02 12].

²³⁴ IOC, „IOC President meets the President of Panama.“ 2012. <olympic.org/news/ioc-president-meets-the-president-of-panama/169895> [Žiūrėta 2016 02 12].

²³⁵ IOC, „IOC meets with Panamanian government representative.“ 2012. <olympic.org/news/ioc-meets-with-panamanian-government-representative/178874> [Žiūrėta 2016 02 12].

²³⁶ Miah, 69.

nepažeis nei dalyvaujančių varžybose, nei jas stebinčių teisių²³⁷ – Rusijos premjero pavaduotojas Dmitrijus Kozakas patvirtino, kad Rusija vadovausis OC taisyklėmis dėl diskriminacijos išvengimo. Nepaisant to, TOK dar kartą pakartojo griežtą savo poziciją.²³⁸

Nepaisant to, pasirengimo kampaniją šioms OŽ lydėjo sėkmė – ruošiantis Sočio OŽ šalyje buvo surengta 1 000 olimpinų pamokų, aplinkosaugos akcijos, medžių sodinimas, organizuotos olimpinės dienos,²³⁹ kuriose akcentuotas jaunimo indėlis.

Svarbiu įvykiu jam tapo ir pirmosios JOŽ,²⁴⁰ apie kurias pranešinėdavo jaunieji reporteriai, savaime sudarantys nepriklausomumo įspūdį. Tačiau tuo pačiu keliuose reportažuose jie pabrėžė „Coca-Cola“ kompanijos svarbą, o didžiausias dėmesys nukreiptas į nutukimo mažinimo ar aplinkosaugos akcijas.²⁴¹ Pastarosios, kaip ir visa aplinkosaugos kampanija, buvo ryški Vankuverio OŽ metu, kurios skelbiamos „žaliausiomis“ kada nors įvykusiomis OŽ.²⁴²

Tiesa, miestas anksčiau neturėjo jokių didesnių aplinkosauginių problemų, o kaip vienas iš laimėjimų minimas viešojo transporto sistemos pertvarkymas, kas buvo pastebėta organizuojant ir ankstesnes OŽ.

Šiuo laikotarpiu taip pat ryškūs lygybės – TOK surengė sportui nusipelnusių moterų apdovanojimus²⁴³ – švietimo, socialinės gerovės ir dopingo klausimai. Pastarasis, nepaisant rekordinių kiekių dopingo testų (Londone – 5 000, t.y., buvo patikrintas kas antras sportininkas,²⁴⁴ Vankuveryje – 2 000 (Turine – 1 200),²⁴⁵ buvo gana skaudus TOK, nes apie dopingo vartojimą prisipažino dviratininkas Lance`as Armstrongas. TOK tuo metu pradėjo skatinti prisipažinti ir kitus tai dariusius sportininkus.²⁴⁶

Verta paminėti ir tai, kad vardan komercinės OŽ sėkmės apribojamos ne tik teisės protestuoti, reikšti nuomonę, bet pažeidžiami rinkos ekonomikos bei konkurencingumo principai – Vankuverio

---

²³⁷ IOC, „IOC Statement on recent Russian legislation.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-statement-on-recent-russian-legislation/206969> [Žiūrėta 2016 02 12].

²³⁸ IOC, „IOC Statement.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-statement/207922> [Žiūrėta 2016 02 14].

²³⁹ IOC, „Sochi 2014 Celebrates 1,000 Days To Go.“ 2011. <olympic.org/news/sochi-2014-celebrates-1-000-days-to-go/128677> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴⁰ IOC, „YOG ambassadors prepare for Singapore“. 2010. <olympic.org/news/yog-ambassadors-prepare-for-singapore/77343> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴¹ IOC, „Coca-Cola goes green.“ 2010. <olympic.org/news/coca-cola-goes-green/77352> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴² IOC, „For a Green Sport.“ 2010. <olympic.org/news/for-a-green-sport/91000> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴³ IOC, „Women Shine on Olympic Day 2011.“ 2011. <olympic.org/news/women-shine-on-olympic-day-2011/132205> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴⁴ IOC, „1,000-strong anti-doping unit fighting to keep the Games clean.“ 2012. <olympic.org/news/1-000-strong-anti-doping-unit-fighting-to-keep-the-games-clean/170049> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴⁵ IOC, „1,363 doping tests carried out.“ 2010. <olympic.org/news/1-363-doping-tests-carried-out/77313> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴⁶ IOC, „IOC Statement on Lance Armstrong.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-statement-on-lance-armstrong/188503> [Žiūrėta 2016 02 12].

OŽ „Visa“ buvo vienintelė kortelė, kuria galima atsiskaityti šių OŽ metu. Taip pat numatoma, kad ateinančiose OŽ išliks tokia pat tvarka.²⁴⁷

2.2.5. 2013-2015: JT pripažįsta TOK autonomiją

Paskutinis darbo tyrimo skyrius yra apribotas laikotarpiu nuo naujojo TOK prezidento išrinkimo 2013 metais iki 2015 metais priimtose OC. Šiuo laikotarpiu svarbiausias TOK darbas – priimta „Olimpinė dienotvarkė 2020“, kuri nubrėžė naujus TOK rėmus. Visų pirma, nuspręsta, kad Etikos komisijos narius rinktų TOK nariai sesijoje, o ne vykdomasis komitetas, kaip buvo anksčiau. Taip pat prie organizacijos viešumo prisideda ir tai, kad finansiniai organizacijos duomenys audituojami ir skelbiami viešai.

Taip pat skatinamas bendradarbiavimas su pripažintomis tarptautinėmis organizacijomis ir NVO, taip didinant TOK vykdomų programų poveikį. TOK išipareigoja ginti tarpvyriausybines organizacijas bei joms atstovauti. Bendradarbiaujant su UNESCO ir vis labiau įsitraukiant į modernias technologijas, skatinamas vaikų švietimas su olimpizmu susijusiais klausimais,²⁴⁸ kas tik patvirtina vertybinio pagrindo kūrimo svarbą šalyse.

Svarbiausias aspektas – bendradarbiavimas su JT, kurios pripažino TOK ir sporto autonomiją. Pabrėžiama, kad ją turi gerbti politikai ir atsisakyti „sporto renginių boikoto“ idėjos, tad JT tampa svarbiu įrankiu TOK siekti savo tikslų pasitelkiant esamus instrumentus ir tiesiogiai įtraukiant vis daugiau politinių objektų. Šis įvykis pabrėžiamas kaip „istorinis santykiams tarp sporto ir politikos“ bei išskiriama „formuojama partnerystė su politinėmis organizacijomis“. Tiesa, iš dalies patvirtinama hipotezė, kad pasirenkant priimančią šalį TOK būtinai ketina keisti jos elgesį – teigiama, kad „TOK nebūtinai sutinka su politine ir teisine jos sistema. Norime pasiūsti stiprią tolerancijos, pagarbos ir atitikimo OC vertybėms žinutę“.²⁴⁹

Kalbant apie politinį TOK įsitraukimą, nors teigiama, kad sportas visada turi išlikti politiškai neutralus, tačiau manoma, kad „NOK gali veikti vyriausybės integruojant sportą į švietimo, sveikatos apsaugos, urbanistikos ir visuomenės vystymosi klausimus“ – „TOK kaip niekada anksčiau įtraukia verslo ir politikos lyderius aukščiausiam lygįje“.²⁵⁰

²⁴⁷ IOC, „Visa: Go World!“. 2010. <olympic.org/news/visa-go-world/77501> [Žiūrėta 2016 02 12].

²⁴⁸ IOC, „OLYMPIC AGENDA 2020.“ 2014.

<olympic.org/Documents/Olympic_Agenda_2020/Olympic_Agenda_2020-20-20_Recommendations-ENG.pdf> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁴⁹ IOC, „IOC President addresses NOC Congress in Denmark.“ 2015. <olympic.org/news/-can-sport-save-the-world-ioc-president-addresses-noc-congress-in-denmark/243987> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵⁰ IOC, „United Nations recognises autonomy of sport.“ 2014. <olympic.org/news/historic-milestone-united-nations-recognises-autonomy-of-sport/240276> [Žiūrėta 2016 02 16].

Tad didėja TOK įsitraukimas į tarptautinius, valstybinius reikalus, pavyzdžiui, derybose tarp ES, JAV ir Irano dėl branduolinės programos, kai organizacija pasiūlė savo pagalbą infrastruktūros klausimais ir tai aiškino, kad nors „TOK yra NVO, tačiau tai mes galime padaryti dėka savo stebėtojo statuso JT“, ir „kad galėtume įgyvendinti savo taikos protegavimo misiją, mes turime būti griežtai politiškai neutralūs, tačiau tuo pačiu ne apolitiški“,²⁵¹ kas pabrėžiama ir susitikime su JAV valstybės sekretoriumi Johnu Kerry.²⁵²

Apibendrinus, čia išryškėja svarbus pasikeitimas, kai TOK pripažįsta savo apolitiškumo nebuvimą ir galėjimą daryti tam tikrus sprendimus, ką palengvina JT suteiktas stebėtojo statusas – jį turint TOK, turi tribūną Generalinės asamblėjos metu.²⁵³

Įdomu ir tai, kad kur kas didesnę reikšmę įgauna TOK garbės prezidentas, kuris yra JT generalinio sekretoriaus specialus pasiuntinys jaunimo pabėgėlių ir sporto klausimais,²⁵⁴ o JT generalinis sekretorius gauna teisę dalyvauti TOK sesijoje.²⁵⁵

Kol J. Rogge'as didina įsitraukimą į JT reikalus, T. Bachas didesnę dėmesį skiria bendradarbiavimui NOK – oficialių vizitų ir susitikimų skaičius gerokai išauga – per pirmuosius metus poste siekia net 81, ką T. Bachas aiškina ryšiais tarp verslo, politikos ir sporto.²⁵⁶

TOK prezidentas susitiko taip pat stebėtojo statusą JT turinčio Vatikano vadovu popiežiumi,²⁵⁷ Serbijos NOK vadovu bei buvusios Serbijos dalies Kosovo, kuris buvo pripažintas 2014 gruodį, NOK ir aukščiausiais valstybės asmenimis, kurie teigė, kad TOK atvėrė „užvertas duris į tarptautinę bendruomenę“.²⁵⁸ Galima teigti, kad tokia susitikimų tvarka nebuvo atsitiktinė, mat panašus scenarijus vyko pirma susitinkant su Rusijos prezidentu Vladimiru Putinu dėl tolesnio bendradarbiavimo,²⁵⁹ o po to Lozanoje buvo priimtas Ukrainos prezidentas, NOK prezidentas ir TOK

---

²⁵¹ IOC, „IOC agrees to provide press centre and facilities at Olympic Museum during Iran nuclear talks.“ 2015. <olympic.org/news/ioc-agrees-to-provide-press-centre-and-facilities-at-olympic-museum-during-iran-nuclear-talks/244084> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵² IOC, „President Bach welcomes US Secretary of State Kerry to The Olympic Museum.“ 2015. <olympic.org/news/president-bach-welcomes-us-secretary-of-state-kerry-to-the-olympic-museum/244165> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵³ UN, „Observers.“ 2016. <un.org/en/ga/about/observers.shtml> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵⁴ IOC, „UN Secretary-General's Special Envoy pledges greater access to sport for youth refugees.“ 2015. <olympic.org/news/un-secretary-general-s-special-envoy-pledges-greater-access-to-sport-for-youth-refugees/245189> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵⁵ IOC, „Sochi 2014 delivers final progress report.“ 2014. <olympic.org/news/un-secretary-general-addresses-126th-ioc-session-sochi-2014-delivers-final-progress-report/223259> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵⁶ AP, „IOC's Bach says sports and politics do mix.“ 2014. <usatoday.com/story/sports/olympics/2014/09/20/iocs-bach-says-sports-and-politics-do-mix/15947559> [Žiūrėta 2016 02 20].

²⁵⁷ IOC, „IOC President has private audience with Pope Francis.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-president-has-private-audience-with-pope-francis/217526> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵⁸ IOC, „IOC President Thomas Bach visits NOCs of Serbia and Kosovo.“ 2015. <olympic.org/news/ioc-president-thomas-bach-visits-nocs-of-serbia-and-kosovo/244566> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁵⁹ IOC, „IOC President Bach and Russian President Putin meet in Sochi.“ 2015. <olympic.org/news/ioc-president-bach-and-russian-president-putin-meet-in-sochi-to-discuss-legacy-of-the-olympic-winter-games-one-year-on/244626> [Žiūrėta 2016 02 17].

Ukrainos narys. Tuomet buvo diskutuota apie karinio konflikto krečiamą šalies dalį, ten esančių atletų padėtį bei sporto reikšmę pertvarkomoje valstybėje.²⁶⁰

Po sėkmingo TOK svarbos įtvirtinimo Kinijoje dėmesys ir toliau kreipiamas į Indiją – T. Bachas susitiko su Indijos premjeru ir pasiekė susitarimą dėl glaudesnio TOK, NOK ir vyriausybės darbo.²⁶¹ Tuo pačiu spaudžiamas didžiausias Indijos priešas Pakistanas dėl problemų su sportininkus globojančių organizacijų viršenybe. Galiausiai vyriausybė nusileidžia ir priima reikalavimus, kurie yra suderinti su OC.²⁶² Tokią pat TOK viršenybę turėjo pripažinti ir Gambija.²⁶³

Nors TOK ir pabrėžė nesikišimą į valstybės valdymą, jos įstatymų priėmimą, tačiau tai paneigiama, kai Egiptas spaudžiamas, kad per metus būtų atnaujintas nuo 1975 metų galiojantis sporto įstatymas – jis turi atitikti Olimpino judėjimo principus.²⁶⁴

TOK taip pat veikia ir kaip advokatas sprendžiant Izraelio beisbolo federacijos diskriminavimo klausimą²⁶⁵, kaip valstybes pripažįstanti organizacija – Pietų Sudanas ir Kosovas,²⁶⁶ kaip donoras – pusė milijono JAV dolerių buvo skirta nuo ciklono nukentėjusio Vanuatu NOK,²⁶⁷ kaip kovotojas su prievarta (Salvadoro pavyzdys).²⁶⁸

Ne mažesnis nei anksčiau dėmesys skiriamas ir moterų įtraukimui į OŽ, o JT įtraukė TOK į JT moterų padėties komisiją,²⁶⁹ sveikos gyvensenos propagavimui – J. Rogge`as apie tai kalbėjo PSO.²⁷⁰

---

²⁶⁰ IOC, „IOC President Bach and Ukrainian President.“ 2015. <olympic.org/news/ioc-president-discusses-role-of-sport-in-society-with-ukrainian-president-poroshenko-leaders-agree-strong-opposition-to-sports-boycotts/244693> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶¹ IOC, „IOC President and Indian Prime Minister agree on closer cooperation.“ 2015. <olympic.org/news/ioc-president-and-indian-prime-minister-agree-on-closer-cooperation-leaders-cool-speculation-on-indian-2024-olympic-games-bid/244830> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶² IOC, „IOC holds meeting with Government of Pakistan.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-holds-meeting-with-government-of-pakistan-and-the-pakistan-olympic-association/212691> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶³ IOC, „Autonomy and Good Governance take centre stage during second day of IOC Executive Board meetings.“ 2014. <olympic.org/news/autonomy-and-good-governance-take-centre-stage-during-second-day-of-ioc-executive-board-meetings/234977> [Žiūrėta 2016 02 17].

²⁶⁴ IOC, „IOC meets with Government of Egypt and Egyptian Olympic Committee.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-meets-with-government-of-egypt-and-egyptian-olympic-committee/217813> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶⁵ IOC, „IOC discusses autonomy and good governance.“ 2014. <olympic.org/news/ioc-discusses-autonomy-and-good-governance/232212> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶⁶ IOC, „South Sudan NOC granted full recognition at 128th IOC Session.“ 2015. <olympic.org/news/south-sudan-noc-granted-full-recognition-at-128th-ioc-session/246907> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶⁷ IOC, „Olympic Movement contributes USD half-a-million to rebuild Vanuatu infrastructure.“ 2015. <olympic.org/news/olympic-movement-contributes-usd-half-a-million-to-rebuild-vanuatu-infrastructure/244099> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶⁸ IOC, „Olympic Movement supports International Day of Peace.“ 2014. <olympic.org/news/olympic-movement-supports-international-day-of-peace/237981> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁶⁹ IOC, „International Women’s Day.“ 2015. <olympic.org/news/international-women-s-day-sport-empowering-women-and-girls/244003> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷⁰ IOC, „Honorary President Rogge underscores role of sport in fighting obesity at World Health Summit.“ 2014. <olympic.org/news/honorary-president-rogge-underscores-role-of-sport-in-fighting-obesity-at-world-health-summit/239797> [Žiūrėta 2016 02 16].

Taip pat kaip ir anksčiau pastebimas bendradarbiavimas su rėmėjais,²⁷¹ aplinkosaugos organizacijomis²⁷² bei mokslininkais, kai TOK įsteigė su sportu susijusių tyrimų programą.²⁷³

Tačiau didžiausias dėmesys visgi skirtas OŽ. Daug dėmesio kreipiama į 2016 metų Rio de Žaneiro OŽ kampaniją ir ypač į švietimo problemą šioje šalyje, mat maždaug trečdalis populiacijos yra nepilnamečiai ir tai yra viena iš pagrindinių TOK norimų pasiekti grupių. Tam tikslui pradėta specialus švietimo projektas „TRANSFORMA“, kuris susideda iš aukštos kokybės pamokoms skirtų medžiagų teikimo²⁷⁴ ir nemokamos virtualios švietimo platformos.²⁷⁵

Taip pat panašios programos vyksta Rusijoje, kurioje rengiamas OŽ lydėjo didžiulė viešųjų ryšių kampanija, pavyzdžiui, vyko olimpinė žiedų statyba – ypač ten, kur ketina keliauti olimpinis deglas,²⁷⁶ o šis pabuvojo Baikalo ežere, Šiaurės ašigalyje ir kosmose.²⁷⁷ Be to, socialiniame tinkle „Twitter“ naudojantis žyma #CheersToSochi buvo galima siųsti linkėjimus sportininkams, kurie juos nešios ant specialių kaspinų²⁷⁸ – taip įtraukiama vis daugiau žmonių iš viso pasaulio.

Sočyje atnaujinta ir infrastruktūra – nutiesta daugiau kaip 360 kilometrų kelių, 321 kilometrų geležinkelio, pertvarkyta viešojo transporto sistema, pastatyta 40 naujų viešbučių ir dar 15 atnaujinti – iš viso 26 000 kambarių.²⁷⁹ Taip pat pabrėžiama, kad Rusijos atletai galės treniruotis gimtinėje, ko po SSRS iširimo neturėjo.²⁸⁰ Svarbu ir tai, kad TOK ir JT dėka Rusijoje priimtas poveikio aplinkai standartas, kuris įsigaliojo visoje šalyje ir turintis mažinti poveikį aplinkai statybų metu.²⁸¹ Dėl viso to Sočio OŽ buvo išleista rekordinė 51 milijardo eurų suma – daugiau nei bet kurioms kitoms OŽ ir

---

²⁷¹ IOC, „IOC President visits Coca-Cola’s Active Healthy Living Showcase in Olympic Park.“ 2014.

<olympic.org/news/ioc-president-visits-coca-cola-s-active-healthy-living-showcase-in-olympic-park/222626> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷² IOC, „The Olympic Movement rewarded for its efforts for a more sustainable Games.“ 2014.

<olympic.org/news/the-olympic-movement-rewarded-for-its-efforts-for-a-more-sustainable-games/238185> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷³ IOC, „Launch of the Advanced Olympic Research Grant Programme 2015/2016.“ 2014. <olympic.org/news/launch-of-the-advanced-olympic-research-grant-programme-2015-2016/240127> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷⁴ IOC, „Rio 2016 inspires young people through sport and education.“ 2014. <olympic.org/news/rio-2016-inspires-young-people-through-sport-and-education/238569> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷⁵ IOC, „New sports psychology course available on IOC Athlete MOOC!“ <olympic.org/news/new-sports-psychology-course-available-on-ioc-athlete-mooc/235249> [Žiūrėta 2016 02 17].

²⁷⁶ IOC, „Olympic Rings inspire Russian cities.“ 2013. <olympic.org/news/olympic-rings-inspire-russian-cities/213159> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷⁷ IOC, „Olympic flame carried underwater in world’s deepest lake.“ 2013. <olympic.org/news/olympic-flame-carried-underwater-in-world-s-deepest-lake/217750> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷⁸ IOC, „McDonald’s launches social media campaign for Sochi 2014.“ 2014. <olympic.org/news/mcdonald-s-launches-social-media-campaign-for-sochi-2014/221972> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁷⁹ IOC, „Attention turns to Sochi 2014 legacies.“ 2014. <olympic.org/news/attention-turns-to-sochi-2014-legacies/226396> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁸⁰ IOC, „One year on – IOC President praises Sochi success.“ 2015. <olympic.org/news/one-year-on-ioc-president-praises-sochi-success/243362> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁸¹ IOC, „Sochi 2014 promoting sustainable development in Russia.“ 2014. <olympic.org/news/sochi-2014-promoting-sustainable-development-in-russia/223083> [Žiūrėta 2016 02 16].

daugiau nei visoms Žiemos OŽ nuo 1924 metų kartu sudėjus.²⁸² Nors didelė šių pinigų dalis, kaip buvo skelbiama žiniasklaidoje, buvo panaudota ne pagal paskirtį, tačiau už OŽ pasisakė net 94 procentai rusų, o 66 procentai mano, kad OŽ į gerą pakeitė šalį.²⁸³

Tokios nuomonės susiformavimui įtakos turėjo ir tai, kad TOK stengėsi visais būdais išvengti pasirodančių nesutarimų. Visų pirma, Sočio OŽ koordinacinės komisijos pirmininkas Jeanas-Claude`as Killy paskelbė esąs „visiškai patenkintas gėjų įstatymu“, nes „kol OC principai yra tenkinami, tol esame patenkinti“. Tiesa, jis pažymėjo, kad atsisako plačiau komentuoti šį įstatymą, nes ir TOK pozicija yra nekomentuoti nacionalinių įstatymų.²⁸⁴ Artėjant OŽ pirmąkart pasirodė naujametinis TOK prezidento kreipimasis, kuriame taip pat pabrėžiamos saugios ir apolitiškos Sočio OŽ.²⁸⁵ Tiesa, dėl pirmojo punkto jam, reaguojant į teroro aktus Volgograde, teko kreiptis V. Putiną prašant užtikrinti saugumą OŽ metu,²⁸⁶ kas buvo daroma ir prieš Solt Leik Sičio OŽ.

Taip pat, bijant per OŽ pasirodančių politiško apaiškų, apolitiškumo jausmas bandytas sustiprinti ir per žmonių pavyzdžius, kaip antai, prisimintas Maskvos OŽ blokavimas bei pateikiamas TOK narės Anitos DeFrantz pavyzdys, kad ji pagaliau gali „mėgautis olimpine dvasia Rusijoje“.²⁸⁷ Daugiau politiško apaiškų TOK nesimbolizuoja ir didžiausią dėmesį kreipia į pranešimus apie įvykius ir pagrindinius renginius OŽ metu, gerus atliktus darbus bei vis stiprėjančią antidopingo kampaniją – Sočyje atlikti 2 667 dopingo testai, kas yra 518 testų daugiau nei Vankuveryje. Testų mėginiai bus laikomi dešimt metų ir būtų dar kartą patikrinti, jei atsirastų pažangesnių technologijų,²⁸⁸ o už dopingo vartojimą gresia keturių metų diskvalifikacija.²⁸⁹

---

²⁸² Neil Tweedie, „The dark side of Vladimir Putin's Winter Olympic Games.“ 2014.

<telegraph.co.uk/sport/othersports/winter-olympics/10610000/The-dark-side-of-Vladimir-Putins-Winter-Olympic-Games.html> [Žiūrėta 2016 02 21].

²⁸³ IOC, „Russians overwhelming positive about Sochi 2014 – Poll.“ 2014. <olympic.org/news/russians-overwhelming-positive-about-sochi-2014-poll/232214> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁸⁴ IOC, „Statement from the IOC.“ 2013. <olympic.org/news/statement-from-the-ioc/209817> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁸⁵ IOC, „New Year Message from the IOC President.“ 2014. <olympic.org/news/new-year-message-from-the-ioc-president/218840> [Žiūrėta 2016 02 17].

²⁸⁶ IOC, „Statement from the IOC President on terrorist attacks in Russia.“ <olympic.org/news/statement-from-the-ioc-president-on-terrorist-attacks-in-russia/218843> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁸⁷ IOC, „IOC Member brings unique perspective to Sochi.“ 2014. <olympic.org/news/ioc-member-brings-unique-perspective-to-sochi/224601> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁸⁸ IOC, „IOC anti-doping programme sees 2,667 tests during Sochi 2014.“ 2014. <olympic.org/news/ioc-anti-doping-programme-sees-2-667-tests-during-sochi-2014/226263> [Žiūrėta 2016 02 16].

²⁸⁹ IOC, „IOC Athletes' Commission Chair.“ 2013. <olympic.org/news/ioc-athletes-commission-chair-clean-athletes-fully-support-stronger-anti-doping-measures/217142> [Žiūrėta 2016 02 16].

IŠVADOS

1. Nors Olimpinėje chartijoje TOK ir skelbia apie savo apolitišką prigimtį, o oficialiuose pareiškimuose bando laviruoti neutralumo ir apolitiškumo link, tačiau TOK nėra apolitiškas:
  - a. TOK veikia kaip politinis subjektas, nes peržengia tradicinės, apie apolitiškumą skelbiančios NVO veiklos ribas dėl savo visišką autonomiją ir veiksmų laisvę jam užtikrinančios „ideologijos“ (olimpizmo) – TOK jį naudoja ir kaip motyvą, kodėl daro įtaką įstatymų bazės pokyčiams šalyse;
  - b. NVO ribas peržengia ir itin išsiplėtusi, šalis tiesiogiai, kartais, galima sakyti, „šantažo“ būdu (kai grasinama suspenduoti NOK ir tuo pačiu jos sportininkų dalyvavimą tarptautiniuose sporto renginiuose) veikianti TOK struktūra – toks motyvas padeda veikti ir šalių vyriausybes TOK naudingais klausimais;
  - c. Plečiamas veiklos pobūdis (valstybėse TOK veikia kaip donoras, bendradarbiauja su vyriausybe infrastruktūros projektuose, nors tęstinumas ne visada išlaikomas – TOK permeta savo pajėgumus į daugiau galimybių jai atveriančius projektus, pavyzdžiui, žaidynes pokonfliktiniame, įstatyminę bazę kursiančiame Konge);
  - d. bendradarbiavimas su valstybėmis gali didėti per normų ir institucijų kūrimą.
2. Valstybės ir ypač OŽ organizatoriai veikiami kaip politiniai objektai, tačiau TOK politinis poveikis joms skiriasi:
  - a. Pekino OŽ atveju TOK užima kur kas griežtesnę poziciją nei Sočio OŽ metu, o tai, galima teigti, priklauso nuo valstybės svarbos TOK raidai ir pokyčiams organizuoti (Kinija buvo vienas pagrindinių TOK politikos tikslų nuo 1980-ųjų dėl savo didžiulės rinkos ir stiprėjančios ekonomikos bei žmonių įsitraukimo į masinius renginius);
  - b. TOK tampa globalia – NOK skaičius oficialiai siekia 206, tad praktiškai visos pasaulio šalys yra veikiamos per anksčiau paminėtus instrumentus. Tiesa, jų pritaikymas priklauso ir nuo pačių valstybių – jose veikiančios NOK sudaromi iš valstybės piliečių, tad sporto renginių organizavimas ir sąveika su vyriausybe taip pat kažkiek priklauso nuo tenykštės kultūros;
  - c. TOK reiškia nuomonę selektyviai, tad ir šiuo atžvilgiu veikia kaip politinis subjektas;
    - i. Kai laikomasi tam tikros vienodos pozicijos visais atvejais, kurie veda apolitiškumo, nesikišimo link, tuomet veikiama apolitiškai. Tačiau jei vienu atveju organizacija veikia vienaip, o kitu – kitaip, tai tuomet šį veiksmą galima laikyti politišku. Nagrinėjant TOK, kadangi skiriasi jo išsakoma kritika skirtingų OŽ atvejais, galima teigti, kad nuomonės neišsakymas taip pat

paverčia TOK politiniu subjektu – skiriasi TOK poveikis šalims ir jų raidai. Pavyzdžiui, Rusija sulaukė griežtos kritikos dėl žmogaus teisių pažeidimų, tačiau Kinija dėl prastos žmogaus teisių padėties šalyje nebuvo kritikuojama TOK, kas leidžia manyti, kad dėl Kinijos svarbos TOK tai buvo nutylima – tai lemia sėkmingesnę bendradarbiavimą su kur kas didesnę rinką turinčia valstybe nei Rusija ir tuo pačiu tampresnę bendradarbiavimą su vyriausybe.

3. Svarbiausias dėl savo pasikartojimo ir iškėlimo į TOK dienotvarkę dažnumo nagrinėjamu laikotarpiu (3 pav. – lentelė su svarbiausiais TOK dienotvarkės klausimais) nuveiktas TOK darbas, kuris padeda geriau parodyti TOK veidą ir orientaciją, padeda geriau atsakyti į darbo tikslą bei pagrindžia trečiąjį ginamąjį teiginį – bendradarbiavimo su JT sustiprinimas:

- a. JT veikiamos per advokatavimo tinklus, t.y., TOK, norėdamas pasiekti tam tikrus tikslus, gali veikti per JT, tačiau pats veikimui, kaip advokatavimo tinklas, nepasiduoda;
- b. JT išnaudojamos kaip TOK tribūna Generalinės asamblėjos metu;
- c. suteikta autonomija leidžia dar padidinti ir taip didelę TOK įtaką bei atskaitomybės nebuvimą;
- d. galima kalbėti apie viršnacionalinės struktūros kūrimą.

Iš pateiktų išvadų galima spręsti apie vis stiprėjantį TOK kaip vien jau iš prigimties politinį subjektą, vis didesnę įsitraukimą į valstybių reikalus bei tarptautinių santykių veikėjo statusą.

Be to, kalbant apie TOK įsitraukimą, pabrėžiama ir jaunimo svarba kaip viena svarbiausių TOK veiklos sričių. Per jį ne tik diegiami olimpizmo principai – kuriamas vertybinis pagrindas, bet ir galimai sustiprinama TOK legitimizacija bei įtaka šalyse narėse – NOK. Būtent šio reiškinio išryškėjimas galėtų tapti svarbia TOK nagrinėjančia tema. O TOK bendradarbiavimas su valstybėmis per institucijų kūrimą lyg pabrėžia neoliberalistinę TOK sampratą, kas taip pat galėtų tapti tolimesnių tyrimų objektu – tiesiog TOK galėtų būti nagrinėjamas kitu kampu: ne iš politinio subjekto perspektyvos, bet kaip objekto, kurio raidai įtaką daro būtent neoliberalistinis požiūris.

Darbo tyrimo metu kaip pat daroma prielaida, kad TOK struktūros ir ideologiniai pokyčiai, galima teigti, itin priklauso ir nuo organizacijos vadovo (metai po T. Bacho išrinkimo TOK prezidentu pristatoma pasikeitusi TOK kryptis, nors prieš tai 12 metų buvo judama nuoseklia kryptimi be didesnių pasikeitimų, taip pat organizuojama daugybė susitikimų su vyriausybės atstovais) – šio klausimo nagrinėjimas galėtų būti tolesnė tyrimų sritis TOK veiklą nagrinėjančiuose akademinuose darbuose.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Allison, Lincoln, *The Global Politics of Sport*. London: Routledge, 2005.
2. AP, „IOC's Bach says sports and politics do mix.“ 2014. <usatoday.com/story/sports/olympics/2014/09/20/iocs-bach-says-sports-and-politics-do-mix/15947559> [Žiūrėta 2016 02 20].
3. Arnaud, Pierre ir James Riordan, *Sport and International Politics*. London: Routledge, 2008.
4. Bass, Amy. *Not the triumph but the struggle : the 1968 Olympics and the making of the Black athlete*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2002
5. BBC, „Montenegro gets Serb recognition.“ 2006. <news.bbc.co.uk/2/hi/europe/5083690.stm> [Žiūrėta 2016 02 24].
6. Bond, David, „Jacques Rogge: Departing IOC chief transformed Olympic body“. 2013. <bbc.com/sport/olympics/24017134> [Žiūrėta 2016 04 15].
7. Caraccioli, Tom ir Jerry Caraccioli, *Boycott: Stolen Dreams of the 1980 Moscow Olympic Games*. Chicago: New Chapter Press, 2008.
8. Central Intelligence Agency, „Marshal Islands.“ <cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/rm.html> [Žiūrėta 2016 02 14].
9. Chappelet, Jean-Loup ir Brenda Kubler-Mabbott, *The International Olympic Committee and the Olympic System*. London: Routledge, 2008.
10. „City of Turin.“ <accessibletourism.org/?i=enat.en.accessible-cities.1258> [Žiūrėta 2016 02 15].
11. Citypopulation.de, „Nagano.“ <citypopulation.de/Japan-Nagano.html> [Žiūrėta 2016 02 15].
12. Clark, John, „The Relationship Between the State and the Voluntary Sector.“ <gdrc.org/ngo/state-ngo.html> [Žiūrėta 2016 04 24].
13. DeMars, William E., *NGOs and Transnational Networks*. London: Pluto Press, 2005.
14. Deutsche Welle, „Protestors Rally in Europe on Eve of China Olympics.“ 2008. <dw.com/en/protestors-rally-in-europe-on-eve-of-china-olympics/a-3545274> [Žiūrėta 2016 01 20].
15. Dictionary.com, „Political.“ <dictionary.com/browse/political> [Žiūrėta 2016 03 06].
16. Edmondson, Jacqueline, *Jesse Owens: a Biography*. London: Greenwood Press, 2007.
17. Eitzen, Stanley D., *Sport in Contemporary Society*. London: Paradigm Publishers, 2009.
18. Fierstein, Harvey, „Russia's Anti-Gay Crackdown.“ 2013. <nytimes.com/2013/07/22/opinion/russias-anti-gay-crackdown.html?_r=0> [Žiūrėta 2016 01 20].

19. Guardian, „Juan Antonio Samaranch, former IOC president, dies at 89.“ 2010. <theguardian.com/sport/2010/apr/21/juan-antonio-samaranch-ioc-president-dies> [Žiūrėta 2016 01 28].
20. Guoqi, Xu, *Olympic Dreams: China and sports, 1895-2008*. London: Harvard University Press, 2008.
21. Harvey, David, *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press, 2007.
22. Houlihan, Barrie, „International Politics and Olympic Governance“. Kn. Kevin Young, Kevin B. Wamsley, (sud.) *Historical and Sociological Studies of the Modern Games*. Amsterdam: Elsevier JAI, 2005.
23. IOC, *Olympic Charter*. Lausanne, 2013.
24. Jarvie, Grant, Dong-Jhy Hwang ir Mel Brennan, *Sport, Revolution and the Beijing Olympics*. Oxford: Berg, 2008.
25. Yardley, Jim, „Two Concerns for Olympics: Air and Access.“ 2008. <nytimes.com/2008/07/09/sports/olympics/09beijing.html?ref=olympics> [Žiūrėta 2016 01 20].
26. Karns, Margaret P., „NGO.“ <britannica.com/topic/nongovernmental-organization> [Žiūrėta 2016 03 24].
27. Keck, Margaret E. ir Kathryn Sikkink, *Activists Beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics*. Ithaca: Cornell University Press, 1998.
28. Lenskyj, Helen Jefferson, *Olympic Industry Resistance*. New York: State University of New York Press, 2008.
29. Merriam-Webster, „Politics.“ <merriam-webster.com/dictionary/politic> [Žiūrėta 2016 03 06].
30. Miah, Andy ir Beatriz Garcia, *The Olympics*. London: Routledge, 2012.
31. NY Times, „2 Austrians Banned For Blood-Doping“ 2002. <nytimes.com/2002/05/27/sports/plus-olympics-2-austrians-banned-for-blood-doping.html> [Žiūrėta 2016 01 18].
32. NY Times, „Salt Lake Olympics To Review Security.“ 2001. <nytimes.com/2001/09/13/sports/olympics-salt-lake-olympics-to-review-security> [Žiūrėta 2016 01 18].
33. Ngo.org, „Definition.“ <<http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html>> [Žiūrėta 2016 04 20].
34. Olympic Council of Asia, „Organisation.“ <ocasia.org/Council/Organisation.aspx> [Žiūrėta 2016 02 04].

35. Paul, James A., „NGOs and Global Policy-Making.“ 2000. <globalpolicy.org/component/content/article/177/31611> [Žiūrėta 2016 04 20].
36. Petric, Boris, *Democracy at Large*. London: Palgrave, 2012.
37. Riordan, James ir Robin Jones, *Sport and Physical Education in China*. London: Routledge, 1999.
38. Salt Lake Tourist & Visitor Center, „Demographics.“ <saltlakecityutah.org/salt_lake_demographics.htm> [Žiūrėta 2016 01 18].
39. Senn, Alfred Erich, *Power, Politics and the Olympic Games*. Leeds, 1999, p. X.
40. Šadžius, Henrikas, *Lietuvos kūno kultūros ir sporto istorija*. Vilnius: Margi raštai, 1996.
41. Tomlinson, Alan ir Christopher Young, *National Identity and Global Sports Events*. New York: State University of New York Press, 2006.
42. Toohey, Krisine ir A. J. Veal, *The Olympic Games: a Social Science Perspective*. Trowbridge: CABI Publishing, 2007.
43. Tweedie, Neil, „The dark side of Vladimir Putin's Winter Olympic Games .“ 2014. <telegraph.co.uk/sport/othersports/winter-olympics/10610000/The-dark-side-of-Vladimir-Putins-Winter-Olympic-Games.html> [Žiūrėta 2016 02 21].
44. UN, „Observers.“ 2016. <un.org/en/ga/about/observers.shtml> [Žiūrėta 2016 02 16].
45. Vallejo, Kimberly, „NGOs, Politics, and Participation.“ <reconsideringdevelopment.org/issues/ii/ngos-politics-and-participation> [Žiūrėta 2016 04 20].
46. WADA, „Contact Us.“ <wada-ama.org/en/contact-us> [Žiūrėta 2016 01 30].
47. Whannel, Garry, *Culture, Politics and Sport*. London: Routledge, 2007.
48. Willetts, Peter, *Non-Governmental Organizations in World Politics*. London: Routledge, 2011.
49. WPR, „Vancouver Population 2016.“ <worldpopulationreview.com/world-cities/vancouver-population> [Žiūrėta 2016 02 15].

Šaltiniai:

1. IOC. <olympic.org>. 2000-2015.

SUMMARY

The main object “The Development of the International Olympic Committee as a Political Subject in the XXIst century” Master thesis is to analyse the International Olympic Committee (IOC) as a political subject. The purpose of the thesis is to investigate if the continuous changes and actions of the IOC, which call itself apolitical, have any political impacts behind them. The tasks of this analysis are to define if the IOC is political; summarise the main activities; compare the pressure made by the IOC to different countries where IOC takes place.

This Master thesis analyses the definition of political subject, structure of IOC, specifics and activities of nongovernmental organization (NGO). Comparing the IOC with NGO helps to understand how political the IOC is by coming out of boundaries of NGO. Furthermore, in order to understand the importance of sports for politics, the history and events of Olympic Games are reviewed (as well as an impact of countries to Olympic Games).

This thesis explores press releases, the Olympic Charter and results of the IOC sessions. The timeframe of analysis is from 2000 to 2015. This period has been picked not only for being recent but also because it contains Beijing and Sochi Olympic Games – it is possible to compare the difference of pressure made by IOC. In order to fulfil the purpose of this publication – method of proof by induction is used.

The following subjects have been covered:

- The Olympic Charter describes activities of the IOC being completely apolitical but the IOC does break traditional NGO boundaries because of its “ideology” (Olympism declares IOC autonomy) and enlarged structure: IOC use Olympism as a motive to propose changes in the law; the activities of IOC are expanding into collaboration with the government in infrastructure projects.
- Countries and especially the organizers of Olympic Games are impacted as political objects but differently. First of all, IOC takes much stricter position during 2014 Sochi Winter Olympic Games than during 2008 Beijing Summer Olympic Games. It criticizes China less, because of the importance of country in the development of IOC. Also, The IOC is becoming global: the number of National Olympic Committees has reached 206 – making all countries being affected by the processes mentioned above. Lastly, while not interfering in some subjects in some countries, but not interfering in other, the IOC becomes political, too. As an example, Russia has been warned for numerous non-compliances with human right laws while China has received none. This fact raises suspicions that the importance of China could have been a major factor for difference of actions.
- The most important (the most continuous and agenda consuming) task of the IOC in the 2000–2015 period is the strengthening of communication processes with the United Nations (UN):

the UN is affected by the IOC by using transnational advocacy networks; the UN is being used as a tribunal for the IOC in General Assembly; the UN granted autonomy for the IOC, which lets it increase its impact even more as well as an absence of accountability

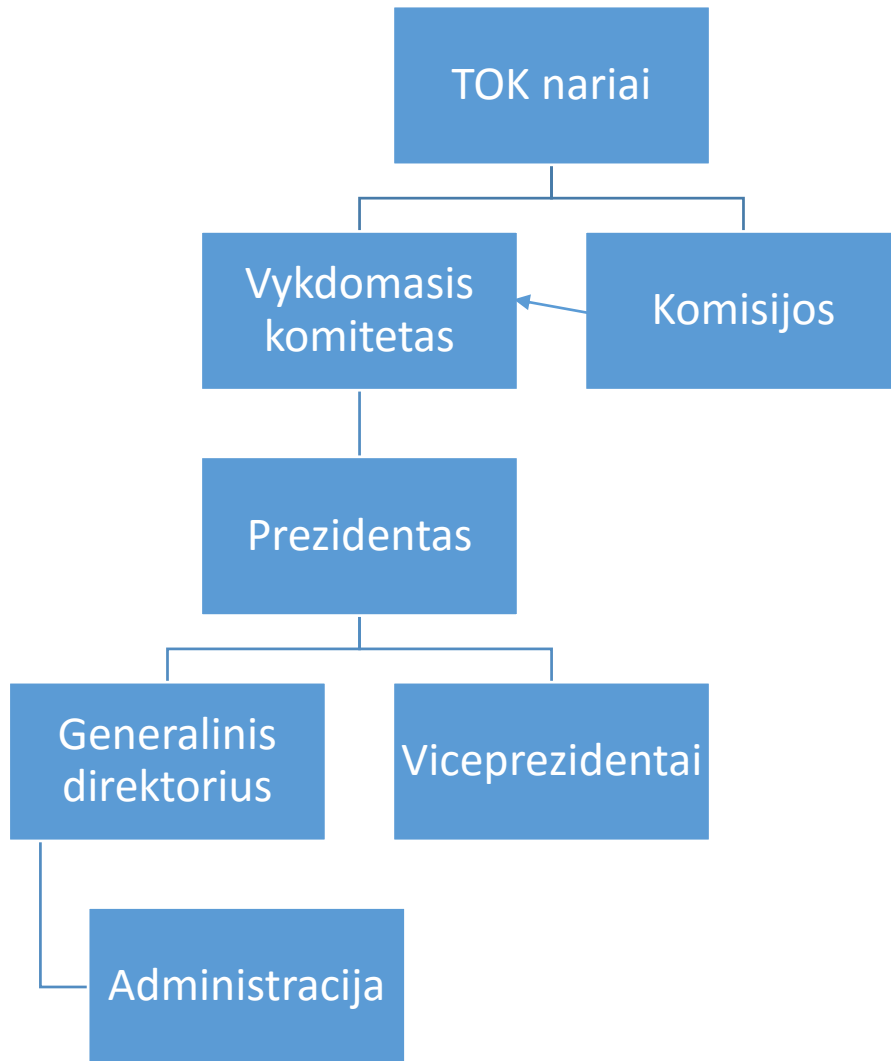
Having analysed the topics above, it is clear that the IOC has always been shaping itself as a political subject – getting more and more involved in both national and international affairs.

The thesis could become the basis for the following research topics:

- The research states the importance of youth. Therefore, the more detailed research on youths' position in political movement of Olympic games;
- The IOC as an object which is shaped by neoliberal approach;
- It is assumed that changes in the IOC structure and “ideology” are also very dependent on the current (at that period) leader of the organization.

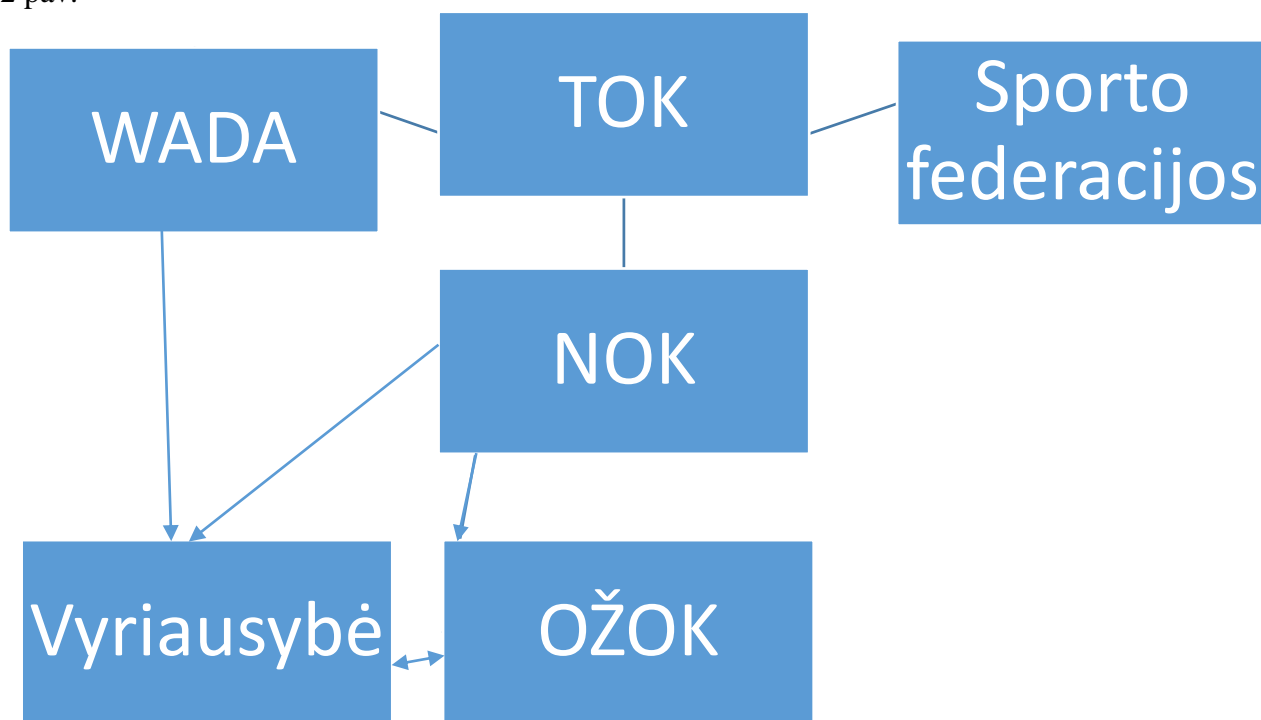
PRIEDAI

1 pav.

2 pav.

3 pav. Itin akcentuojama ir išsiskiria iš kitų – raudonai.

Laikotarpis	2000–2003	2003–2007	2007–2010	2010–2013	2013–2015
Vidaus pokyčiai	Dydžio sugriežtinimas, Didžiulė viešųjų ryšių kampanija	Pinigai OC protegavimui	Rėmėjų viešinimas		Struktūriniai pasikeitimai, Pagalba Irano–JAV derybų metu, 81 susitikimas su aukšto rango politikais
TOK kritika	JAV veikimas, Sankcijos Baltarusijai, Austrijai		Protestai, Interneto problemos Pekino OŽ metu sprendimas	Žmogaus teisės Sočio OŽ metu	
Bendradarbiavimas	UNESCO, Pasaulio sveikatos organizacija, Raudonasis kryžius UEFA, FIFA	JT, Pasaulio bankas	JT	JT (stebėtojo statusas)	JT (autonomija)
Įtaka šalims	P. ir Š. Korėjos		P. ir Š. Korėjos		Egiptas
Veiklos geografija	Irakas	Kongas	Pabėgėliai, Jordanija, Kongas, Azerbaidžanas, Afrikos žaidynės	Pabėgėliai, Zambija, Afganistanas, Haitis, Izraelis/Paleistina	Pietų Sudanas, Vanuatu, Izraelis
Dopingas	WADA/Kanada		Sankcijos	L. Armstrongo prisipažinimas, dopingo testų didėjimas	Dopingo testų didėjimas, Ilgėja diskvalifikacija
Aplinkosauga		Rūpinamasi Pekino OŽ	Pekino OŽ	Sočio OŽ	Sočio OŽ palikimas
Švietimas		Pekino OŽ informacijos kampanija	Pekino OŽ informacijos kampanija, Olimpinis švietimas, JOŽ	JOŽ, Reporteriai	Jaunimas ruošiasi Rio de Žaneiro OŽ, „Transforma“
Moterų teisės			Moterų kiekis OŽ, Apdovanojimai	Apdovanojimai	Apdovanojimai